VESTIBULUM GRÆCO-LATINUM

ΠΡΟΘΥΡΟΝ ΕΛΛΗΝΟΡΩΜΑΙΚΟΝ

Joannes Amos Comenius
Christianus Tobias Damm

Ἰωάννης Ἀμὼς Κομένιος
Χριστιανὸς Τοβίας Δάμμ

Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, Υἱὲ τοῦ Θεοῦ,
ἐλέησόν με τὸν ἁμαρτωλόν.

Præfātiō.

In libellō istō inveniuntur textus Latīnus operis a Jōanne Comeniō prō tīrōnibus scrīpti Græcaque Chrīstianī Damm interpretātiō. Nam textus Latīnus exceptus est ex ēditiōne hāc:

Προοίμιον.

ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ εὑρίσκονται τό τε Ῥωμαϊκὸν ὕ̆φος τοῦ ἔ̆ργου Ἰωάννῃ Κομενίῳ ὑ̆πὲρ τῶν πρωτοπείρων γεγρᾰμμένου καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Χριστιᾱνοῦ Δάμμ μετάφρᾰσις. τὸ μὲν γὰρ Ῥωμαϊκὸν ὕ̆φος ἐξῃρέθη ἐκ τῆσδε τῆς ἐκδόσεως·

Comenii Januæ Latinitatis Vestibulum (1798).[1]

Grātus vērō sum amīcō Jōannī Ursīnō quī eam trānscrīpsit. Interpretātiō autem Græca hinc venit:

εὐχᾰ́ριστος δή εἰμι τῷ φίλῳ Ἰωάννῃ Ἀρκτείῳ τῷ αὐτὴν μεταγρᾰ́ψαντι. ἡ δ’ Ἑλληνικὴ μετάφρᾰσις ἐντεῦθεν ἥκει·

Griechisches Comenianisches Vestibulum (1732).[2]

Cōnātus sum quidem duās lēctiōnēs invicem aptāre et lāpsūs corrigere, addendō interpretātiōnēs meās signandōque commentāriīs. At differentiās interpūnctiōnis nōn significō. Hæc enim nōn est ēditiō critica. Ostendō vērō longitūdinem vōcālium. Sī autem mendās in pāginīs hīs invēnerītis, scrībite ad mē, obsecrō vōs:

ἐπειρασάμην μὲν τὰ δύο κείμενα ἁρμόττειν ἀλλήλοις καὶ διορθοῦν τὰ σφάλματα, προστιθεὶς τὰς ἐμὰς μεταφρᾰ́σεις τε καὶ σημαίνων ὑπομνήμασιν. τὰς δὲ τῆς στίξεως διαφορὰς οὐ σημαίνω. ἥδε γὰρ οὐκ ἔ̆στιν ἔ̆κδοσις κρῐτῐκή. δείκνυμι μέντοι τὴν τῶν φωνηέντων μακρότητα. ἐὰν δὲ ἁμαρτήματα ἐν ταύταις ταῖς

[1] https://books.google.com/books?id=YmZcAAAAcAAJ

[2] https://books.google.com/books?id=ZCBGAAAAcAAJ

σελίσιν εὕρητε, γράψατε πρὸς ἐμέ, ἀντιβολῶ ὑμᾶς·

bedwere@yahoo.com.

Grātiās agō sodālibus forī hujus:

ἔχω μὲν χάριν τοῖς ἑταίροις τῆσδε τῆς ἀγορᾶς·

https://www.textkit.com/greek-latin-forum,

quī mē jūvāvērunt, potissimum autem cuidam exāminātōrī innōminātō.

τοῖς ὠφελήσᾱσί με, μάλιστα δὲ ἐξεταστῇ ἀνωνύμῳ τινί.

Didacōpoli in Californiā, a.d. III Non. Apr., A.D. MMXIX

Beduerus

Δῐδᾰκουπόλει ἐν Κᾰλῐφορνῑ́ᾳ, γ’ τοῦ Ἀπρῑλίου, ͵βιθ’ μ.Χ.

Βεδυερός

Invitātiō.	***Εἰσαγωγή.***[1]
Salvēte puerī,	Χαίρετε παῖδες,
Venīte, tīrunculī,	ἔ̆ρχεσθε πρωτόπειροι,
Discite Latīnam linguam,	μανθάνετε γλῶσσαν τὴν Ἑλληνικήν,
Pulchram et ēlegantem.	καλήν τε καὶ κομψήν ·
Comprehendite eam,	κατανοεῖτε αὐτήν,
Prō vestrō captū,	κᾰτᾰ̀ τὴν κατάληψιν ῡ̔μῶν,
	κᾰτᾰ̀ τὸ δῠνᾰτὸν ῡ̔μῖν,
Et variās rēs,	καὶ πρᾱ́γματα ποικῑ́λα,
Sapientiæ sēmina.	τῆς σοφίας σπέρματα.
Deus vōs juvābit.	ὁ Θεὸς βοηθήσει ῡ̔μῖν,
Præceptōrēs amābunt,	οἱ δῐδάσκᾰλοι ῡ̔μᾶς ἀγαπήσουσιν,
Aliī laudābunt,	οἱ ἄλλοι ἐπαινέσουσιν,
Ipsī gaudēbitis.	ῡ̔μεῖς αὐτοὶ χαρήσεσθε.
Sī prīncipium difficile,	Ἐὰν ἡ ἀρχὴ χαλεπὴ ᾗ,
Medium erit facile,	τὸ μέσον ἔ̆σται ῥᾴδιον,
Fīnis jūcundus.	καὶ τὸ τέλος τερπνόν.

1 ἄ̆πεστι τοῦ Ἑλληνικοῦ ῠ̔̆φους.

Caput Prīmum.
Nōmina Substantīva et Adjectīva.
Κεφάλαιον τὸ πρῶτον.
Ὀνόματα οὐσιαστικὰ καὶ ἐπίθετα.

Dē accidentibus rērum.	**Περὶ ἐπιθέτων τῶν ὄντων.**
Deus æternus,	Θεὸς ὁ αἰώνιος
Ūnus est in essentiā,	εἷς ἐστι κᾰτᾰ̀ τὴν οὐσίαν,
Trīnus in persōnīs:	τρισσὸς ἐν ταῖς ὑποστᾰ́σεσιν.
Pater Creātor,	ὁ πατὴρ ὁ κτίστης,
Fīlius Redemptor,	ὁ υἱὸς ὁ λυτρωτής,
Spīritus Sānctus,	τὸ πνεῦμα τὸ ᾰ̔́γιον, τὸ
Sānctificātor.	ᾰ̔γιάζον.
Mundus est temporārius,	ὁ κόσμος ἐστὶ πρόσκαιρος,
Angelus immortālis,	ὁ ᾰ̓́γγελος ἀθᾰ́νᾰτος,
Homō mortālis.	ὁ ᾰ̓́νθρωπος θνητός,
Corpus vīsibile,	τὸ σῶμα ὁρᾱτόν,
Spīritus invīsibilis,	τὸ πνεῦμα ἀόρᾱτον,
Anima itidem.	ὡσαύτως καὶ ἡ ψυχή.
Cælum est suprēmum,	ὁ οὐρανός ἐστιν ἀνώτατος,
Āēr medius,	ὁ ᾱ̓ὴρ μέσος,
Terra īnfima.	ἡ γῆ κατωτάτη.
Nūbēs est remōta,	τὸ νέφος ᾰ̓́πιον. [ἡ νεφέλη ἀπία.]
Nebula propinqua.	ἡ ὁμίχλη ἐγγύς.
Locus est magnus aut parvus,	ὁ τόπος μέγᾰς ἢ μικρός,
Tempus longum aut breve,	ὁ χρόνος μακρὸς ἢ βρᾰχύς,
Ārea lāta vel angusta.	ὁ χῶρος εὐρὺς ἢ στενός.

Domus ampla vel arcta.	ὁ οἶκος πλᾰτὺς καὶ εὐρῦ́χωρος, ἢ στενόχωρος.
Montēs sunt altī,	τὰ ὄρη ἐστὶν ὑψηλά,
Vallēs profundæ.	τὰ ἄγκη βᾰθέα.
Collēs ēlevātī.	οἱ βουνοὶ γεώλοφοι.
Casa est humilis,	ἡ κᾰλῦ́βη ἐστὶ τᾰπεινή,
Turris excelsa,	ὁ πύργος αἰπύς.
Abiēs prōcēra,	ἡ ἐλᾰ́τη βλωθρά, [δολῐχή,]
Fluvius brevis aut profundus.	ὁ ποταμὸς βραχὺς ἢ βαθύς.
Fīlum est tenue. (subtīle.)	τὸ νῆμα [ὁ μῑ́τος] λεπτὸν καὶ ψῑλόν.
Fūnis crassus.	ὁ σχοῖνος παχύς.
Arundō est cava,	ὁ κᾰ́λᾰμος κοῖλος,
Lignum solidum.	τὸ ξῦ́λον στερεόν.
Forāmen est vacuum. (ināne.)	ἡ ὀπὴ κενή.
Camīnus plēnus fūmī.	ἡ κᾰ́μῑνος τοῦ καπνοῦ μεστή [πλήρης.]
Līnea est rēcta vel curva.	ἡ γραμμὴ εὐθεῖα ἢ καμπῦ́λη.
Superficiēs aspera vel levis.	τὸ ἐπίπεδον τρᾱχὺ ἢ λεῖον. [ἡ ἐπιφάνεια τραχεῖα ἢ λεία.]
Pondus grave aut leve.	ἡ ὁλκὴ βᾰρεῖα ἢ κούφη.
Numerus pār vel impār.	ὁ ᾰ̓ριθμὸς ἄρτιος ἢ ἀνάρτιος [περισσός.]
Globus est rotundus.	ἡ σφαῖρα ὁλοίτροχος [σφαιρική.]
Columna teres.	ὁ στῦλος στρογγῦ́λος [κῠλινδροειδής.]
Mēnsa quadrāta.	ἡ τρᾰ́πεζα τετρᾰ́γωνος.
X habet fōrmam crucis.	τὸ Χ ἐστι σταυρότῠπον.
Pāvō est fōrmōsus.	ὁ τᾰὼς εὐειδής, [εὔμορφος,]

Sīmia dēfōrmis.	ὁ πῐ́θηκος δῠσειδής [σῐπᾰλός.]
Colōrēs.	**Τὰ χρώματα.**
Color est multiplex.	τὸ χρῶμά ἐστι πολλαπλᾰ́σιον.
Crēta est alba,	ἡ κῐμωλία λευκή,
Tabula nigra,	ὁ πῐ́νᾰξ μέλᾱς,
Cinnabaris rubra,	ἡ κιννᾰ́βᾰρις ἐρῠθρά,
Sulphur lūteum,	τὸ θεῖον μήλῐνον καὶ ξανθόν,
Grāmen viride.	ὁ χόρτος χλωρός. [ἡ χλόα χλωρά.]
Firmāmentum cæruleum.	τὸ στερέωμα τοῦ οὐρανοῦ κῠᾰνοῦν.
Psittacus versicōlor.	ὁ ψίττᾰκος ποικῐ́λος [πτεροποίκῐλος.]
Vitrum pellūcidum,	ἡ ὕᾰλος διαφανής,
Asser opācus.	ἡ σᾰνῐ̀ς σκιερά.
Aqua turbida vel clāra.	τὸ ῠ̔́δωρ θολερόν, ἢ κᾰθᾰρόν.
Sapōrēs.	**Οἱ χῡμοὶ ἢ χῡλοί.**
Mel est dulce,	τὸ μέλῐ γλῠκύ.
Sīcut et saccharum.	ὥσπερ καὶ τὸ σάκχᾰρον [τὸ σάκχᾰρ.]
Fel amārum.	ἡ χολὴ πικρά,
Acētum acidum,	τὸ ὄξος ὀξῶδες.
Sāl salsus,	ὁ ᾰ̔̃λς ἁλῠκός,
Pīper ācre.	τὸ πέπερῐ δρῑμύ,
Immātūrum pōmum acerbum vel austērum.	τὸ μῆλον ἄωρον, [ἀπέπαντον,] στρυφνὸν ἢ αὐστηρόν.
Odor.	**ἡ ὀσμή.**
Odōrum hic frāgrans, ille fœtidus.[1]	τῶν ὀσμῶν ἡ μὲν εὔοσμος, ἡ δὲ δύσοσμος. [κᾰ́κοσμος.]

Odor est suāvis,	ἡ μὲν γὰρ εὐοσμία ἡδεῖά ἐστιν,
Fœtor tæter.	ἡ δὲ ψώα [κᾰκοσμία] βρωμώδης.

1 Abest a textū Latīnō.

Aliæ quālitātēs.	**Ἄλλαι ποιότητες.**
Lutum est hūmidum,	ὁ πηλός ἐστιν ὑγρός,
Pulvis siccus, (ca,)	ἡ κόνις ξηρά,
Ossa dūra,	τὰ ὀστέα σκληρά,
Carō mollis,	τὸ κρέας [ἡ σάρξ,] μᾰλᾰκόν,
Medulla *panis*[1] porōsa.	ἡ ἐντεριώνη τοῦ ἄρτου ἀραιά.
Glaciēs lūbrica,	ὁ πᾰ́γος [πᾰγετός, κρύσταλλος] σφᾰλερός. [ἀρισφᾰλής.]
Prūna est calida et candida.	ἡ ἀνθρᾰκῒς [ὁ ἄνθρᾰξ ἡμμένος] θερμὴ καὶ διάπυρος.
Carbō frīgidus et āter.	ὁ ἄνθρᾰξ ψῡχρὸς καὶ μέλᾱς.
Nōs incēdimus vestītī.	ἡμεῖς βαδίζομεν [στοιχοῦμεν, περιπᾰτοῦμεν] ἠσθημένοι. [ἱματισμένοι.]
Indī et Æthiopēs quīdam nūdī.	Ἰνδοὶ καὶ Αἰθίοπές τινες γυμνοί.
Ūnicornis est ferum animal,	ὁ μονόκερως ζῷον [θηρίον,] ἄγριον,
Vaccā mānsuētum, (cicur,)	ἡ βοῦς ἥμερον καὶ τῐθᾰσόν,
Leō sævum,	ὁ λέων ἀπηνὲς καὶ σχέτλιον,
Ovis mīte,	τὸ πρόβᾰτον [ἡ ὄϊς] πρᾶον,
Asinus lassum,	ὁ ὄνος κοπῶδες,

Caper lascīvum,	ὁ τράγος ἀσελγές,
Capra gracilē et macilentum.	ἡ αἲξ ἰσχνὸν καὶ ἀπίμελον.
Īnfāns est innocēns,	τὸ βρέφος ἐστὶν ἀβλαβές,
Puella petulāns,	ἡ παιδίσκη [ἡ κόρη] προπετής,
Anus superstitiōsa.	ἡ γραῦς δεισῐδαίμων. [θρησκεύουσα.]
Convīva est hilaris,	εἰλᾰπῐναστὴς, εἴτε σύνδειπνός ἐστιν εἴτε συνᾱ́ριστος, ῑ̔λᾰρός, [φαιδρός,]
Captīvus trīstis.	ὁ δεσμώτης περίλῡπος.
Mendīcus audāx et impudēns.	ὁ πτωχὸς θρᾰσὺς καὶ ἀναιδής.
Locus amœnus,	ἡ χώρα ἁβρὰ καὶ εὐθαλής,
Merīdiēs serēnus.	ἡ μεσημβρία αἴθριος. [εὔδιος.]
Contiō dīvīna,	ἡ ὁμῑλία θεία,
Amīcitia jūcunda,	ἡ φῐλία τερπνή,
Nūntium lætum, grātum acceptumque est.	τὸ εὐαγγέλιον [ἀγγελία ἡ ευγήθητος] ἀγαπητὸν καὶ κεχᾰρισμένον.
Tempus est opportūnum vel inopportūnum.	ὁ καιρὸς εὔκαιρος ἢ ἄκαιρος. [παράκαιρος.]
Cōnsuētūdō bona aut perversa,	ὁ ἐθισμὸς ᾰ̓γᾰθός, ἢ στρεβλὸς καὶ κᾰκός,
Locus commodus vel incommodus.	*ὁ χῶρος ἐπιτήδειος ἢ ἀνεπιτήδειος.*[2]
Īnstrūmentum aptum vel ineptum.	τὸ ὄργανον εὐάρμοστον [ἄρμενον] ἢ ἀνάρμοστον.
Chīrurgus idōneus vel inidōneus,	ὁ χειρουργὸς ῐ̔κᾰνὸς ἢ ἄχρηστος,
Rēs necessāria vel supervacānea,	τὸ χρῆμα ἀναγκαῖον ἢ περισσόν,

Opīniō vēra vel falsa,	ἡ δόξα ἀ̆ληθὴς ἢ ψευδής,
Reī ūsus ūtilis vel noxius.	ἡ τοῦ πρᾱ́γματος χρῆσις χρησῐ́μη [ὠφέλῐμος] ἢ ἀνωφελὴς καὶ βλᾰβερά.
Rēs reī similis aut dissimilis.	τὸ ὂν ὄντι ὅμοιον ἢ ἀνόμοιον.
Silva dēnsa vel rāra.	ἡ ῦ̆λη δᾰσεῖα [πυκνή] ἢ ψεδνή. [ἀ̆ραιά.]
Ager fēcundus aut sterilis.	ὁ ἀγρὸς εὔκαρπος [εὔγειος, γόνιμος] ἢ ἄκαρπος. [ἄγονος, ἀτρῠ́γετος.]
Mōtus est celer aut tardus.	ἡ κῑ́νησις τᾰχεῖα [ὠκεῖα] ἢ βρᾰδεῖα.
Cursor alacer aut piger.	ὁ δρομεὺς ἔκθῡμος ἢ ῥᾱ́θῡμος.
Operārius gnāvus (nāvus) aut ignāvus,	ὁ ἐργᾱ́της διάπονος ἢ μῶλυς,
Secūris est acūta vel stupida. (hebēs.)	ὁ πέλεκῠς ὀξὺς ἢ ἀμβλύς.
Cibus crūdus vel coctus,	τὸ βρῶμα [ἔδεσμα] ὠμὸν ἢ ἑψητόν, [ἑφθόν,]
Ferīna sapida vel īnsipida.	τὸ θήρειον κρέας εὔχῡλον ἢ δύσχῡλον. [ἄχῡλον.]
Sermō jocōsus vel sērius,	ὁ λόγος γελοῖος ἢ σπουδαῖος,
Historia certa vel dubia.	ἡ ἱστορία ἢ δήλη καὶ ἀναμφισβήτητος, ἢ ἄδηλος καὶ ἀμφισβητήσιμος.
Testimōnium vērum aut falsum.	ἡ μαρτῠρία ἀληθῐνὴ καὶ ἀτρεκής, ἢ ψευδής.

1 Abest a textū Latīnō.

2 ἡ τάξις παρηλλαγμένη ἐστὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ῢφους.

Comparātīva.	**Τὰ συγκρῐτικά.**
Prīmus est doctus,	ὁ μὲν πρῶτός ἐστι σοφός,
Secundus doctior,	ὁ δὲ δεύτερος σοφώτερος,
Tertius doctissimus.	ὁ δὲ τρῐ́τος σοφώτατος.

Anōmala Comparātiō.	**Σύγκρῐσις ἀνώμᾰλος.**
Taurus est magnus,	ὁ ταῦρός ἐστι μέγᾰς,
Camēlus est major,	ὁ κᾰ́μηλος[1] μείζων,
Elephās maximus.	ὁ ἐλέφας μέγιστος.
Passer est parvus,	ὁ στρουθὸς μικρός,
Pārus minor,	ὁ αἰγίθαλλος ἐλάσσων,
Trochilus minimus.	ὁ τροχῐ́λος ἐλᾰ́χιστος.
Cervisia est bona,	τὸ βρῦτον [ὁ βρῦτος, καὶ τὸ ζῦθος] ᾰ̓γᾰθόν,
Mulsum et mustum melius,	τὸ ὑδρόμελι καὶ τὸ γλεῦκος βέλτιον,
Vīnum optimum.	ὁ οῖ̓νος βέλτιστος.
Lacerta est mala,	ἡ σαύρα [ὁ σαῦρος] κακή,
Vīpera (aspis) pejor,	ὁ ἔ̆χῐς κακίων,
Seps pessima. (us.)	ἡ ἀσπὶς κακίστη.
Quārtus quīntō, sextus septimō prior.	ὁ τέταρτος τοῦ πέμπτου, ὁ ἕκτος τοῦ ἑβδόμου πρότερος. [παροίτερος.]
Nōnus octāvō, ūndecimus decimō posterior.	ὁ ἔ̆νᾰτος τοῦ ὀγδόου, καὶ ἐνδέκᾰτος τοῦ δεκᾰ́του ὀπίστερος.

1 καὶ εὑρίσκεται *ἡ κᾰ́μηλος*

Dēnōminātīva.	**Τὰ παρώνῠμα.**
Ducātus aureus,	ὁ δούκᾱτός ἐστι χρῡσοῦς,
Talerus argenteus,	ὁ τάληρος ἀργῠροῦς,
Ænum cupreum,[1]	*τὸ χαλκεῖον χαλκοῦν,*[2]

Cantharus stanneus,	ὁ κάνθἄρος κασσῐτέρινος,
Malleus ferreus.	ἡ κέστρα [ἡ αἶ̆ρα, ἡ σφῦρα] σῐδηρᾶ.
Lychnūchus orichalceus,	ὁ λυχνοῦχος [τὸ λυχνεῖον] ὀρείχαλκος,
Sella et scamnum ligneum,	ἡ ἕδρα καὶ το βάθρον ξῠ́λῐνον,
Mūrus lapideus *vel laterīcius*.[1]	τὸ τεῖχος λῐ́θῐνον ἢ πλίνθῐνον.

1 Abest a textū Latīnō.

2 ἄπεστι τοῦ Ἑλληνικοῦ ῠ̔́φους.

Caput Secundum.
Dē rērum āctiōnibus et passiōnibus.
Κεφάλαιον δεύτερον.
Περὶ τῶν ἐνεργειῶν τε καὶ πᾰθῶν τῶν ὄντων.

Creātōris in honōrem faciunt omnēs creātūræ suum officium.	Εἰς δόξαν τοῦ δημιουργοῦ πάντα τὰ κτίσματα τὰ αὑτῶν ἔργα ποιεῖ. [ἐπιτελεῖ.]
Cælestium āctiōnēs.	**Ἐνέργειαι τῶν οὐρᾰνίων.**
Angelī celebrant et adōrant eum,	οἱ ἄγγελοι δοξάζουσι καὶ προσκῠνοῦσιν τῷ Θεῷ, [τὸν Θεόν,]
Diabolī hīs adversantur.	οἱ διάβολοι ἀντιτείνουσι τούτοις.
Sōl lūcet, Lūna splendet, Stēllæ micant.	ὁ ἥλιος λάμπει, ἡ σελήνη στίλβει, οἱ ἀστέρες ἀστράπτουσι.
Manē incipit diēs,	πρωῒ ἡ ἡμέρα ἄρχεται, [γῑ́νεται,]
Vesperī nox.	ὀψὲ ἡ νύξ.
Elementōrum.	**Τῶν στοιχείων.**
Elementa alunt nōs.	τὰ στοιχεῖα τρέφει ἡμᾶς.
Ignis ārdet, Flamma flagrat et fūmat, Scintilla glīscit in cinere.	τὸ πῦρ αἴθει, ἡ φλὸξ φλέγει καὶ τῡ́φεται, ἡ σπινθὴρ ζώπῠρος λανθάνει [σπέρμα τοῦ πῠρὸς σῴζει] ἐν τῇ τέφρᾳ. [ἐν τῇ σποδῷ.]
Tonitrus[1] tonat,	ἡ βροντὴ βροντᾷ,

Fulgur fulgurat.	ἡ ἀστρᾰπὴ ἀστράπτει.
Ventus flat.	ὁ ᾰ̓́νεμος πνεῖ.
Pluvia pluit.	ὁ ῡ̔ετὸς ῡ̔́ει. [βρέχει.]
Imber lābitur cum impetū.	ὁ ὄμβρος κατασκήπτει [καταρρεῖ] μεθ’ ὁρμῆς.
Nix ningit.	ἡ χιὼν χῐονίζει. [νίφει.]
Grandō nocet spīcīs.	ἡ χᾰ́λαζα βλάπτει τοὺς ἀθέρας.
Aqua in plānō fluit,	τὸ ῠ̔́δωρ ἐν τῷ ἐπιπέδῳ ῥεῖ,
Ex vāse mānat,	ἐξ ἀγγείου νάει [ἐκρεῖ] ἢ ἐκχέεται,
Ē fonte salit,	ἐκ πηγῆς [κρήνης, κρουνοῦ, πίδακος,] πηγάζεται καὶ ἀναβλύζει,
Ē puteō haurītur.	ἐκ φρέᾱτος ἀντλεῖται. [ᾰ̓ρῠ́εται.]
Gutta dēstillat.	ἡ ῥᾰνὶς στάζει [ψεκάζει] καὶ ἀποστάζει.
Ex vapōre est rōs et pruīna.	ἐκ τῆς ἀτμίδος [τοῦ ἀτμοῦ] ἡ δρόσος καὶ ἡ πάχνη γῑ́νεται.
Āēr oppositus terræ.[2]	ὁ ᾱ̓ὴρ τῇ γῇ ἐναντίος.

1 *Tonitru* in textū Latino.

2 Abest a textū Latīnō.

Plantārum.	**Τῶν φῠτῶν.**
Herba crēscit et dēcrēscit.	ἡ βοτᾰ́νη [ἡ πόα] αὐξάνεται καὶ μειοῦται. [ἀλδήσκει καὶ μῐνύθει.]
Folium viret,	τὸ φύλλον θάλλει,
Flōs flōret,	τὸ ἄνθος ἀνθεῖ,
Fructus arboris mātūrescit.	ὁ καρπὸς τοῦ δένδρου πεπαίνεται. [τελειοῦται.]

Quem ut carpās,	ὅνπερ ἵνα δρέψῃς,
Flecte rāmum.	κάμψον τὸν κλᾰ́δον.
Sīve sint bācæ, sīve pira, prūna, cerasa, mespila, mōra, amygdalæ, fīcūs, castaneæ.	ἐάντε μόρα, ἐάντε ἄπια ᾖ. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ κοκκῡ́μηλα, τὰ κερᾰ́σια, τὰ μέσπιλα, τὰ ἀμύγδαλα, τὰ σῦκα, τὰ κάστᾰνα. [ᾰ̓́μωτα.]
Nux (ut jūglāns et abellāna) continet nūcleum.	τὸ κᾰ́ρῠον, ὡσεὶ τὸ βᾰσῐλικόν, καὶ τὸ λεπτὸν ἢ λεπτοκᾰ́ρῠον, τὸν πῡρῆνα περιέχει.
Absinthium, cēpa, et allium olent graviter.	τὸ ἀψίνθιον, τὸ κρόμμῠον καὶ τὸ σκόροδον ὄζουσι βᾰρέως. [βᾰρύοδμά εἰσι.]
Rosa suāviter.	τὸ ῥόδον εὐοσμεῖ. [εὔοσμόν ἐστι.]
Quemadmodum, caryophyllus, rosmarīnus atque līlium,	ὥσπερ καὶ τὸ κᾰρῠόφυλλον, ἡ λῐβᾰνωτὶς καὶ τὸ λείριον, [κρῐ́νον,]
Ex quibus serta (corōnæ) et serīvæ plectuntur.	ἐξ ὧν ἀνάσιλλοι [στέφᾰνοι] πλέκονται.
Scirpus (canna) inodōrus est.	ἡ φιλὶς [κάννα] ᾰ̓́νοσμός ἐστι.
Urtīca ūrit,	ἡ ἀκᾰλήφη αἴθει,
Carduus pungit.	ὁ σκόλῠμος κεντεῖ.
Holitor culīnæ serit holera:	ὁ κηπουρὸς τῷ μᾰγειρείῳ τὰ λᾰ́χᾰνα σπείρει·
Artemisiam, brassicam, lactūcam,	ἀρτεμισίαν, κράμβην, θρίδᾰκα,
Petroselīnum, rūtam, et salviam,	πετροσέλῑνον, πήγᾰνον, σφᾰ́κον,
Cucurbitās quoque,	ἔτι κολοκύνθας,

cucumerēs, frāga, lentēs, millium, orȳzam, rāpās, sināpi.	σῐκῠ́ας [σῐκῠ́ους] κόμᾰρα, φᾰκούς, κέγχρον, ὄρυζαν, γογγῠ́λας, [ζακελτίδας] καὶ τὸ σῐ́νᾱπι.
Tandem cannabim et lupulum.	τελευταῖον κάνναβιν καὶ βρῠ́ον.
Animālium.	**Τῶν ζῴων.**
Lapis jacet, Stirps stat, Animal sē movet. Avis volat ālīs et pennīs.	ὁ λῐ́θος κεῖται, τὸ ῥιζόφῠτον ἵσταται, τὸ ζῷον κῑνεῖται. οἱ [αἱ] ὄρνῑθες πέτονται [πέτανται] τοῖς πτεροῖς καὶ πτῐ́λοις.
Rapācēs sunt, accipiter, aquila, vultur etc.	ᾰ̔́ρπαγές εἰσιν ὁ ῐ̔́ερᾱξ, ὁ ἀετός, ὁ κόρᾰξ, ὁ ἁλιάετος, ὁ γῡ́ψ. [αἰγῠπιός.]
Nocturnæ noctua, būbō, vespertīliō etc.	νυκτερῐνοί εἰσιν ἡ γλαύξ, ὁ βύας, ἡ νυκτερῐ́ς.
Nīdōs in celsō pōnunt cornīx et grūs.	ἡ κορώνη καὶ ἡ γέρᾰνος νεοττεύουσιν, [τιθεῖσι[2] τὰς νεοττιὰς ἢ κᾰλιάς,] ἐν ὑψηλῷ.
Alauda, acanthis, carduēlis, fringilla, līnāria, luscinia cantillant in caveā.	ἡ κόρῠς, ἡ ἀκανθῐ́ς, ἡ ποικῐλῐ́ς, ἡ σπίζα, [ὁ σπῐ́νος,] ἡ ἀηδὼν μῐνυρίζονται ἐν τῷ κλωβῷ.
Cygnus et cicōnia rānīs atque anguibus;	ὁ κύκνος καὶ ὁ πελαργὸς ἐσθίουσι βᾰτρᾰ́χους καὶ ὄφεις.
Pīca, hirundō, et rubecula vermibus,	ἡ κίσσᾰ, ἡ χελῑδὼν καὶ ὁ ἐρίθᾰκος σκώληκας,

Coturnīcēs grānīs trīticī, secālis, atque hordeī vēscuntur.	οἱ ὄρτῠγες τοὺς τοῦ πῡροῦ, τοῦ σῑ́του καὶ τῆς κρῑθῆς κόκκους.
Mōtacilla caudam mōtat.	ἡ σεισοπῡγὶς [ὁ κίγκλος] σείει τὸ ὀρροπῡ́γιον. [οὐροπῡ́γιον.]
Piscis natat pinnīs,	οἱ ἰχθύες νήχονται τοῖς πτερῠγίοις,
Et respīrat branchiīs.	καὶ ἀναπνέουσι τοῖς βραγχίοις.
Quadrupēs graditur,	τὰ τετρᾱ́ποδα βᾰδίζει, [τετρᾰποδίζει,]
Serpēns serpit,	ὁ ὄφις εἰλυσπᾶται,
Vermis rēpit,	ὁ σκώληξ ἕρπει, [ἑρπύζει,]
Cervus currit.	ὁ ἔλᾰφος τρέχει.
Damma salit.	*ἡ δορκᾰ̀ς σκιρτᾷ.*[3]
Equus hinnit,	ὁ ἵππος χρεμετίζει,
Bōs mūgit,	ὁ βοῦς μυκᾷ,
Agnus bālat,	ὁ ἀμνὸς βληχᾶται,
Porcus (sūs) grunnit,	ὁ χοῖρος [ὁ καὶ ἡ ῦ̔ς] γρῡλίζει,
Ursus murmurat,	ὁ [ἡ] ἄρκτος μορμῡ́ρει,
Lupus ululat,	ὁ λῠ́κος ὠρῡ́εται, [ὀλολύζει,]
Canis lātrat.	ὁ [ἡ] κῠ́ων ῠ̔λᾷ [ῠ̔λακτεῖ] καὶ βαῠ́ζει.
Ariēs arietat.	ὁ κρῑὸς κορύπτει καὶ κερᾱτίζει.
Bēstia laniat.	τὸ θηρίον σπᾰράσσει. [ἀμύσσει.]
Aper spūmat.	ὁ κᾰ́προς ἀφρεῖ, [ἀφρίζει,]
Lepus fugit.	ὁ λᾰγὼς φεύγει,
Vulpēs mūtat pilōs.	ἡ ᾰ̓λώπηξ ἀλλάσσει τὰς τρῐ́χας,

Catus (fēlēs) capit mūrēs.	ἡ γαλῆ [αἴλουρος] ἁ̆λίσκει μῦ́ας.
Gallīna parit ōva.	ἡ ἀ̆λεκτορὶ̆ς τίκτει ᾠόν. [ᾠοτοκεῖ.]
Gallus et ānser avēnā sagīnantur.	ὁ ἀ̆λέκτωρ [ἀ̆λεκτρυὼν] καὶ ὁ [ἡ] χὴν αἰγί̆λωπι [ἀκροσπέλλῳ] πῑαίνονται καὶ λῐπαίνονται.
Vermēs rōdunt pinguia.[1]	οἱ σκώληκες διατρώγουσι τὰ λῐπᾰρά.
Tineæ rōdunt librōs, blattæ vestēs.	οἱ θρῖπες τρώγουσι τὰς βίβλους, οἱ σῆτες [αἱ σίλφαι] τὰς ἐσθῆτας. [τὰ ἱ̆μά̆τια.]
Tarmitēs adipem et lārdum corrumpunt.	σκώληκες οἱ κρεοφά̆γοι τὴν πῑμελὴν καὶ τὸ ὕ̆ειον λί̆πος φθείρουσι.
Pediculī mordent cutem,	οἱ φθεῖρες δάκνουσι τὸν χρῶτα,
Ut et pūlicēs atque culicēs atque cīmicēs.	κᾰθά̆περ καὶ οἱ ψύλλοι [αἱ ψύλλαι] καὶ οἱ [αἱ] κώνωπες, καὶ οἱ [αἱ] κόρεις.
Formīca est labōriōsa.	ἡ μύρμηξ ἐπιπονός [φιλόπονός] ἐστι.
Arāneus artificiōsus, Apēs pungunt aculeō.	ὁ ἀράχνης τεχνουργός, αἱ μέλισσαι στίζουσι τῷ κέντρῳ.
Quicquid vīvit viget.	πᾶν τὸ ζῶν [βιοῦν] ἀκμάζει.

1 Abest a textū Latīnō.

2 *τιθεῖσι* μὲν ἐν τῇ Ἰωνικῇ, *τιθέασι(ν)* δὲ ἐν τῇ Ἀττικῇ.

3 ἄπεστι τοῦ Ἑλληνικοῦ ὕ̆φους.

Hominis.	**Τοῦ ἀνθρώπου.**
Nōs agimus varia,	ἡμεῖς πράσσομεν καὶ

	ἐργαζόμεθα αἰόλα,
Corpore et animō.	τῷ τε σώματι καὶ τῇ ψῡχῇ.
Caput replētur cerebrō.	ἡ κεφἄλὴ πληροῦται ἐγκεφᾰ́λου.
Quod sternūtandō pūrgātur,	ἡ κεφᾰλὴ τῷ πταίρειν [τῷ πταρμῷ] καθαίρεται,
Tegitur capillīs,	σκέπεται θρῐξί,
Exceptō vultū.	πλὴν τοῦ ὠπός. [προσώπου.]
Quandōque tamen calvum est.	ἀλλ' ἐνίοτε φᾰλακρά ἐστι.
Nūllum membrum frūstrā datum.	οὐδὲν τῶν μελῶν μᾰ́την δέδοται.
Nam oculīs cernimus,	τοῖς γὰρ ὀφθαλμοῖς ὁρῶμεν, [βλέπομεν,]
Per nāsum excernimus.	διὰ τῆς ῥῑνὸς ἐκκρίνομεν.
Frōns rūgās habet.	τὸ μέτωπον ἔχει ῥῠτίδας. [φαρκῖδας.] [ῥῠτῐδῶδες ἢ φαρκῑδῶδές ἐστι.]
Mālæ ērubēscunt.	αἱ γνᾰ́θοι [σῐᾱγόνες] ἐρυθριῶσι.
Aurēs audiunt,	τὰ ὦτα ᾰ̓κούει,
Nārēs olfaciunt,	οἱ μυκτῆρες ὀσφραίνονται,
Nisi gravēdō eās occupet.	εἰ μὴ κόρυζα καταλαμβάνει αὐτούς.
Bucca screat.	ὁ ἰσθμὸς χρέμπτεται.
Guttur stertit.	ὁ βρόγχος [ὁ φᾰ́ρυγξ] ῥέγκει. [ῥέγχει.]
Lingua et palātum gustat quōmodo rēs sapiat.	ἡ γλῶσσα γεύεται, πῶς τι χῡμίζει. [ὁποῖόν τι χῡμὸν ἔχει.]
Dentibus mandimus,	τοῖς ὀδοῦσι μᾰσώμεθα, [σμώχομεν,]

Ēdentulī gingīvā.	οἱ νωδοὶ τῷ οὔλῳ.
Stomachus concoquit,	ὁ στόμᾰχος πέπτει,
Intestīna ēgerunt.	τὰ ἔντερα ἐκφορεῖ.
Hēpar cōnficit sanguinem,	τὸ ἧπᾰρ αἷμα ποιεῖ, καὶ παραπέμπει διὰ
Et dīmittit per vēnās.	τῶν φλεβῶν.
Cor palpitat.	ἡ καρδία [τὸ κέαρ] πᾰτάσσει. [σπαίρει.]
Pulmō respīrat.	ὁ πνεύμων ἀναπνεῖ.
Labia sunt circā os.	τὰ χείλη ἀμφὶ τὸ στόμα ἐστίν.
Barba ōrnat mentum.	ὁ πώγων ἄγάλλει τὸ γένειον. [κοσμεῖ τὴν γένῠν.]
Huic collum est proximum.	τούτῳ ὁ τρᾰ́χηλος πλησιαίτατος. [πλησιέστατος.]
Fēminæ sunt imberbēs.	αἱ θήλειαί εἰσι ἀπώγωνες. [ἀγένειοι.]
Umerīs ac dorsō bajulāmus.	ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ τοῦ νώτου βαστάζομεν,
Brāchiīs amplectimur.	τοῖς βρᾰχῑ́οσιν ἐναγκαλιζόμεθα,
Manibus labōrāmus et frangimus.	ταῖς χερσὶ πονοῦμεν καὶ ῥήγνυμεν. [κλῶμεν.]
Sinistra tenet,	ἡ ἄριστερὰ κατέχει,
Dextra peragit opus.	ἡ δεξιὰ ἀπεργάζεται τὸ ἔργον.
Palmā palpāmus.	τῇ πᾰλᾰ́μῃ ψηλᾰφῶμεν,
Pugnō percutimus.	τοῖς κονῠ́λοις πλήσσομεν, [τῇ πυγμῇ κονδῠλίζομεν,]
Volā prehendimus.	τῷ θένᾰρι καταλαμβάνομεν. [δράσσομεν.]
Digitīs et pollice cōnstringimus	τοῖς δακτῠ́λοις καὶ τῷ ἀντίχειρι πῐέζομεν

Et nectimus nōdōs.	καὶ εἴρομεν [ἅπτομεν] κοσύμβους.
Unguibus scābimus et scalpimus.	τοῖς ὄνῠξι θρῡγονῶμεν καὶ κνῶμεν.
Sub pectore venter est,	ὑπὸ τοῦ στέρνου [στήθους] ἐστὶ ἡ γαστήρ,
Īnfrā axillās latera,	ὑπὸ τῇ μᾰ́λῃ [μασχᾰ́λῃ] τὰ πλευρὰ
Sub hīs costæ.	καὶ αἱ πλευραί.
Tergum habet superne scapulās,	ὁ νῶτος ἄνωθεν ἔχει τὰς ὠμοπλᾰ́τας,
Īnfernē lumbōs.	κάτωθεν τὰς ἴσχεις. [ἰξύας.]
Natibus sedēmus,	τῇ πῡγῇ καθεζόμεθα,
Genua flectimus,	τὰ γόνατα κάμπτομεν,
Pedibus ambulāmus.	τοῖς ποσὶ περιπᾰτοῦμεν.
Mentis.	**Τῆς διανοίας.**
Mēns cōgitat semper aliquid.	ἡ διάνοιᾰ ἀεί τι διανοεῖται.
Etiam in somniō somniat,	καὶ δὴ ἐν ὕπνῳ [καθ’ ὕπνον] ὀνειρώττει,
Unde sunt somnia. (īnsomnia.)	ὅθεν οἱ ὄνειροι καὶ τὰ ἐνύπνια.
Intellēctus intellegit.	ὁ νοῦς νοεῖ. [συνῑ́ησι.]
Ratiō ratiōcinātur et excōgitat.	ὁ λόγος λογίζεται καὶ ἐπιμήδεται.
Memoriā meminit.	ἡ μνήμη μνημονεύει [μέμνηται.]
Et sī quid oblīta, recordātur.	καὶ εἰ ἐπιλᾱθοῖτό τινος, ἀναμιμνήσκεται.
Voluntās vult (cupit) bonum,	ἡ βούλησις βούλεταί τ’ ᾰ̓γᾰθόν, [ὀρέγεται τοῦ ᾰ̓γᾰθοῦ,]
Dēclīnat malum,	ἐξᾰλεύεται τὸ κᾰκόν,
Sed sæpe fallitur.	ἀλλ’ ᾰ̓πᾰτᾶται

	πολλάκις.
Gaudet et trīstātur.	γηθεῖ καὶ λῡπεῖται.
Sēcūrus cūrat nihil.	ὁ ἀσφαλὴς ἀμελεῖ πάντων, φροντίζει οὐδενός.
Tūtus timet nihil.	ὁ ἐρυμνὸς [ὁ ἐχῠρὸς] φοβεῖται οὐδέν.
Vegetus labōrat.	ὁ ἔπακμος μοχθεῖ.
Quī convaluit, exultat.	ὁ ἀνακομισθεὶς ἀγάλλεται. [ἀγαλλιᾷ.]
Fessus *dormītat.*[1]	ὁ κάθιδρος [κατάπονος] κωμαίνει.
Post obdormit et quiēscit.	εἶτα κατακοιμᾶται καὶ ἀναπαύεται.
Vigilia enim atque cūra fatīgant,	ἡ γὰρ ἀγρυπνία καὶ ἡ μέριμνα καταπονοῦσι, [κοποῦσι,]
Sopor recreat.	ὁ ὕπνος ἀνακτᾶται.
Cum septem hōrās dormīvistī,	ἐπειδὴ ὥρας ἐκαθεύδησας ὀκτώ,[2]
Et ēvigilās,	ἐκκοιμηθεὶς γρηγόρει,
Vigilā, surge, et excitā aliōs.	ἀνίστω καὶ ἔγειρε τοὺς ἄλλους.

1 *dormiturit* in textū Latīnō.

2 *ἑπτὰ* ἐν τῷ Ῥωμαϊκῷ ὕφει.

Morbidōrum.	**Τῶν νοσερῶν.**
Jejūnus appetit alimentum,	ὁ νῆστις ὀρέγεται τῆς τροφῆς,
Satur fastīdit ēscās.	ὁ διάκορος [κατάκορος] διαπτύει καὶ ἀποστρέφεται τὰ βρώματα.
Dēlicātus dēligit,	ὁ ἁβρὸς [τρῠφερὸς] ἐκλέγει,
Sānus bene valet.	ὁ ὑγιὴς εὖ ὑγῐαίνει,
Ægrōtus ægrōtat.	ὁ ἄρρωστος [νοσῶν, πάσχων] νοσεῖ.
Cui dolet, is queritur.	ὁ ὀδῠνώμενος

	μέμφεται.
Morbī sine dolōre et cum anhēlitū sunt perīculōsī,	νόσοι αἱ ἄνευ ὠδῖνος καὶ μετ᾽ ἄσθματος, σφαλεραὶ καὶ ἐπικίνδῡνοι,
Et ēventū plērumque lētālēs.	καὶ ἀποβᾰ́σει [ἐπὶ τέλει] θᾰνᾰτώδεις, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ.
Febris redit per vicēs:	ὁ πῠρετὸς ἐπανέρχεται [ἐπανακάμπτει] καὶ προσβάλλει ἐπᾰμοιβᾰδόν,
Tam cum sitī, quam	νῦν μὲν μετὰ δίψης,
cum frīgore internō,	νῦν δὲ μετὰ φρῑ́κης καὶ ῥῑ́γους τοῦ ἔσω,
Rārō cum famē.	σπᾰνίως μετὰ πείνης.
Apoplēxia et venēnum vehemēns ēnecant cito.	ἡ ἀποπληξία καὶ δεινὸν τοξικὸν ἀποκτείνουσι τᾰχέως.
Scabiēs facit prūrītum,	ἡ ψώρα ποιεῖ κνησμόν,
Ulcus scatet tābō.	τὸ ἕλκος βρύει πῡ́ῳ καὶ βρότῳ,
Recēns vulnus sānātur.	τραῦμα νεαρὸν ὑ̔γῐάζεται.
Quicquid putret sordet, ut fīmus et cadāver.	πᾶν τὸ σηπόμενον βρωμεῖ, ὥσει ἡ κόπρος καὶ τὸ πτῶμα.
Rōbustus potest multum ferre,	ὁ ἰσχῡρὸς πολλὰ φέρειν δῠ́νᾰται,
Tener parum sufferre.	ὁ τέρην [ὁ ἁπᾰλὸς] μικρὸν τλᾶν. [ὑπομένειν.]
Cæcus nōn vīdit,	ὁ τυφλὸς *οὐχ ὁρᾷ,*[1]
Surdus nōn audit,	ὁ κωφὸς οὐκ ἀκούει,
Mūtus nōn loquitur.	ὁ ἄφωνος [ἄφθογγος] οὐ λαλεῖ.
Tāctū caret nēmō nisi paralyticus.	τῆς ἁφῆς στερεῖται μηδείς, πλὴν ὁ

	παραλῠτικός.
Claudus claudicat.	ὁ χωλὸς χωλαίνεις.
Mutilō deest aliquid.	τῷ κολοβῷ τι ἄπεστι.

1 εὑρίσκεται *οὐκ ὄπτεται* ἐν τῷ Ἑλληνικῷ ὕ̆φει.

Ōpificum.	**Τῶν ἐργᾰτῶν ἢ αὐτουργῶν.**
Agricola arat arātrō,	ὁ γεωργὸς ᾰ̓ροῖ τῷ ᾰ̓ρότρῳ,
In vēre sēminat,	ἐν ἔᾰρι [ἔᾰρος, ἦρος] σπείρει,
In æstāte mētit,	ἐν θέρει [θέρους] ἀμᾷ, [θερίζει,]
In autumnō vindēmiat,	ἐν ὀπώρᾳ [ὀπώρας] τρῠγᾷ,
Hieme trītūrat in horreō.	ἐν χειμῶνι [χειμῶνος] ἀλοᾷ ἐν τῇ κᾰλιᾷ. [ἀποθήκῃ.]
Hortulanus plantat hortum.	ὁ κηπουρὸς φῠτεύει κῆπον,
Circummūnit pōmārium vel viridārium fossā vel plancīs vel māceriā. (ē.)	διοχῠροῖ [ἐχῠροῖ, ὀχῠροῖ] τὸν μηλῶνα καὶ τὴν ᾰ̓λωὰν τάφρῳ ἢ πλᾰ́ξὶν ἢ θριγκῷ ἢ φραγμῷ.
Mōlītor mōlit in molā frūmentum.	ὁ μῠλωθρὸς ᾰ̓λεῖ [ᾰ̓λήθει] τὸν σῖτον ἐν τῇ μῠ́λῃ.
Pistor ē farīnā depsit massam,	ὁ μάκτης [μᾰγεὺς, ἀρτόπτης] τὸ ᾰ̓λφῐτον φορύσσει εἰς μᾶζαν, [φύρᾱμα,]
Posteā (pinsit) coquit in furnō pānem.	μετέπειτα μάσσει [ὀπτᾷ] ἐν κλιβᾰ́νῳ τὸν ἄρτον. [ἀρτοποιεῖ.]
Spīrās et placentās præter obelīās et teganītās.	σπείρας καὶ πλᾰκοῦντας, πλὴν τῶν ὀβελιῶν καὶ

	τηγανῑτῶν.
Pāstor pāscit gregem in pāscuō.	ὁ ποιμὴν ποιμαίνει [βόσκει] τὴν ποίμνην ἐν τῷ νομῷ. [τῇ νομῇ.]
Fæniseca[1] secat seculā aute falce fænum et chordum in prātō,	*ὁ χορτοκόπος ποαστρίῳ [δρεπᾰ́νῃ] καὶ δορυδρεπᾰ́νῳ κόπτει τὸν χόρτον καὶ τὸν ὀψίγονον χόρτον ἐν τῷ λειμῶνι,*[2]
Pābulum et strāmen congerit in acervōs.	τὴν βορὰν καὶ τὸ κάρφος ἀθροίζει εἰς σωρούς. [συσσωρεύει.]
Pūrgat furcā *et verrit scōpīs*[1] stabulum.	ἐκκᾰθαίρει τῷ τρῐόδοντι καὶ σαίρει τῷ κορήθρῳ [κορεῖ τῷ σαρώτρῳ] τὸν σηκόν.
Fōrmat ē lacte cāseōs.	ἐκ γᾰ́λᾰκτος τῡροὺς ποιεῖ. [τὸ γᾰ́λᾰ τῡρεύει.]
Laniō mactat pecudēs.	ὁ κρεουργὸς [ὁ κρεοπώλης] θύει τὰ θρέμματα.
Vēnātor vēnātur ferās.	ὁ θηρευτὴς θηρεύει τοὺς θῆρας.
Auceps capit volucrēs.	ὁ ὀρνῑθοθήρας ἰξεύει τοὺς [τὰς] ὄρνῑθας. [ὀρνῑθεύει. ὀρνῑθοθηρᾷ.]
Piscātor piscātur in piscīnā rētī.	ὁ ἁλιεὺς ἁλιεύει τῷ δικτῠ́ῳ ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ.
Coquus super focō parat cibōs.	ὁ μᾰ́γειρος ἐπὶ τῇ ἑστίᾳ [τῇ ἐσχᾰ́ρᾳ] ἑτοιμάζει [σκευάζει] τὰ ἐδέσματα.
Ēlixat in aēnō cupreō alburnōs, anguillās,	ἕψει ἐν τῷ χαλκείῳ λευκίσκους, ἐγχέλυας,

barbōs, cancrōs.
Item lūciōs, cyprīnōs,
phoxīnōs, fundulōs,
(gobīōs,) percās,
salmōnēs, etc.
Aliōs cum, aliōs sine,
squāmīs.
In ollā offās, halecēs,
petasōnēs, tomācula,
apexabōnēs, aliaque
farcīmina:
Carnēs item ēlixās et
jūrulentās.
Assat in verubus
anatēs, cāpōs, perdīcēs
et turdōs,

Et quæ sunt assārum
assātūrārumque
genera alia.
Quibus lactūca et
embammata, bēta
rubra, capparēs, etc. in
scutellīs adjunguntur.

Frīgit in būtyrō vel
oleō.
Torret lūcānicās in
crāticulā.

*Et cavet nē
combūrantur.*[1]
Fercula condimus,
cinnamōmō, crocō,
zingibere, et similibus
in mortāriō contūsīs
arōmatibus.

τρίγλας, καρκῐ́νους,
κυπρῑ́νους, κωβιούς,
πέρκας [περκῐ́δας] καὶ
ἄλλους ἰχθύας.

τοὺς μὲν μετὰ
λεπῐ́δων, τοὺς δὲ χωρὶς
φολῐ́δων.
ἐν τῷ χύτρῳ [τῇ χύτρᾳ]
τὰς μαινίδας, τοὺς
κωλῆνας, καὶ τοὺς
ἀλλᾶντας,
ὁμοίως τὰ κρέα,
ἑψᾰλέα καὶ ζωμώδη.
ὀπτᾷ ἀμφὶ τοῖς ὀβελοῖς
τὰς νήσσας, ἀ̆λέκτορας
τοὺς ἐκτομίας,
πέρδικας καὶ κῐ́χλας,
καὶ τ’ ἄλλα τῶν
φλογῐ́δων καὶ τῶν
ὀπτᾰλέων γένη.
οἷς αἱ θρίδᾰκες, καὶ τὰ
ἐμβάμματα, τεῦτλα
ἐρυθραῖα καὶ
καππᾰ́ρεις, ἐν
παροψιδίοις
παρατίθενται.
τηγανίζει ἐν βουτῡ́ρῳ
καὶ ἐλαίῳ.
φρύγει ἀλλᾶντας τοὺς
λουκᾱνικοὺς ἐν ταρρίῳ
[ἐσχαρίῳ]
καὶ φῠλάσσεται μὴ
κατακαίωνται.
τὰ παρατιθέμενα
[παραφερόμενα]
κιννᾰμώμῳ, κρόκῳ,
ζιγγιβέρει, καὶ

Pōtum condimus in
cellā.
Ex ūvīs fit vīnum,
Fecibus subsīdentibus.
Cervisia prōmitur ē
dōliō,
In lagēnās et
amphorās.
Aurīga jungit equōs,
Exungit rotās,
Et proficīscitur subitō
ad longum iter.[1]
In cænō autem hæret,
Cum vehit onera currū
aut trahā.
Nauta nāvigat nāvī.
Nauclērus gubernat,
Rēmigēs rēmigant.
Per fluviōs vadāmus,
Aut ūtimur scaphīs,

τοιούτοις ἄλλοις
ἀ̊ρώμασι
λελεπτοκοπημένοις, ἢ
ἐν ὅλμῳ δι’ ὑπέρου
κατατεθλασμένοις,
ἀρτύομεν.
τὰ ποτὰ [πόματα]
ἀποτῑ́θεμεν εἰς
κᾰλῡ́βην ὑπόγειον.
ἐκ στᾰφῠλῶν γίγνεται
οἶνος,
ὑφισταμένων τῶν
τρῠγῶν. [ἰλύων.]
ὁ βρῦτος προφέρεται ἐκ
τοῦ πῑ́θου,
εἰς τοὺς λᾰγῡ́νους καὶ
ἀμφορέας.
ὁ ἡνίοχος ζεύγνῡσι
τοὺς ἵππους,
ἀλείφει τοὺς τροχούς,
καὶ πορεύεται ἐξαίφνης
μακρὰν ὁδόν.
τῷ δὲ βορβόρῳ [πηλῷ]
ἐνίσχεται,
ἡνῑ́κᾰ ὀχεῖ τὰ φορτία
[ἀγώγια] ἐν τῷ ἅρματι
[τῇ ἁ̊μάξῃ] ἢ ἑλκήθρῳ.
ὁ ναύτης ἐμπλεῖ τῇ νηΐ.
[ναυτίλλεται ἐν νηΐ.]
ὁ ναύκληρος κῠβερνᾷ,
οἱ ἐρέται ἐρέσσουσι.
διὰ τῶν ποτᾰμῶν
διαπορευόμεθα, [τοὺς
ποταμοὺς
διαβαίνομεν,]
ἢ χρώμεθα ταῖς
σκᾰ́φαις,

Aut struimus pontēs et ponticulōs.	ἢ ποιοῦμεν γεφῦ́ρας καὶ γεφυρῐ̃́δας.
Viātor ēgreditur cum viāticō,	ὁ κελευθήτης [ὁ ὁδευτὴς] ἐφωδιασμένος ἐξοδεύει,
It sine saltū per sēmitam.	πορεύεται τὸν οἶμον [τὸν στῐ̃́βον] ἄνευ πηδήσεως. [ἄνευ τοῦ πηδᾶν.]
Et cavet ambāgēs atque palūdēs,	καὶ εὐλαβεῖται τὰς διεκδῦ́σεις καὶ τὰ ἕλη, [τὰ τῐ̃́φη,]
Nē erret aut cadat in foveam.	μὴ πλᾰνᾶσθαι ἢ ἐμπίπτειν εἰς βόθρον.
Cēdit retrō, ubi porrō nequit pergere.	ἀναποδίζει εἰς τοὐπῐ̃́σω, ὅπου προβεβηκέναι πόρρω ἀδῠνᾰτεῖ.
Mercātor tractat mercēs,	ὁ ἔμπορος ἐμπορεύεται καὶ μεταχειρίζει τὰ ὤνια καὶ γέλγη,
Metuit damnum,	φοβεῖται τὴν ζημίαν,
Quærit lucrum.	ζητεῖ [μαστεύει] τὸ κέρδος.
Monēta gestātur in crumēnā (marsūpiō),	τὸ νόμισμα φορεῖται ἐν τῷ μαρσίππῳ ἢ βαλλαντίῳ,
Quoniam pecūniā quæ dēbēmus (dēbita) solvimus.	ὅτι τοῖς χρήμασι ὅσα ὀφείλομεν [τὰ ὀφειλήματα ἢ τὰ χρέη] ἀποδίδομεν.
Emimus et vēndimus cārō aut vīlī pretiō.	ὠνούμεθα καὶ πωλοῦμεν, πολλοῦ ἢ ὀλῐ̃́γου. [μικροῦ.]
Nummī, grossī et florēnī sunt dīversī,	οἱ νοῦμμοι καὶ τὰ δῐώβολα διάφορά ἐστι,
Quisque suō valōre.	καὶ ἕκαστα δῦ́νᾰμιν

	αὐτῶν ἔ̆χει.
Netrix ad colum net ē līnō.	ἡ χερνῆτῐ̈ς πρὸς τῇ ἠλᾰκᾰ́τῃ καθημένη νήθει ἐκ τοῦ λῐ́νου.
Textor tēxit linteum (tēlam).	ὁ ὑφάντης ὕ̆φᾷ [ὕ̆φαίνει] ὀθόνην, (ἱστὸν ἢ πήνην).
Pannifex ē lānā pannōs.	ὁ ἐριοῦφάντης ἐκ τοῦ εἴρους [ἐρίου] ἐριᾶ ὕ̆φη. [ἐρεᾶ ὕ̆φη.]
Sartor cōnficit vestēs acū,	ὁ ἀκεστὴς [ἠπητὴς] ποιεῖ τὰς ἐσθῆτας τῇ βελόνῃ,
Mēnsūratque ulnā manicās et periscelidēs.	καὶ μετρεῖ τῷ πήχει τὰς χειρῖδας καὶ τὰς περισκελίδας.
Sūtor suit calceōs et ocreās ex coriō et alūtā.	ὁ ῥάπτης ῥάπτει τὰ ὑποδήματα καὶ τὰς κνημῖδας ἐκ βύρσης καὶ δέρματος εὐδεψήτου.
Pelliō ē pellibus pellicēā.	ὁ νᾰκορράφος ἐκ νᾰκῶν τὰς σπολάδας. [καυνᾰ́κας.]
Restiō torquet restēs atque laqueōs.	ὁ σχοινορράφος στρέφει τοὺς σχοίνους καὶ τοὺς βρόχους. [τὰς πᾰγίδας.]
Figulus fingit fidēliās ex argillā.	ὁ κερᾰμεὺς κερᾰμεύει [πλάσσει] τὰ κερᾰ́μια ἐκ τοῦ κερᾰ́μου. [τῆς ἀργῑ́λου.]
Scrīniārius glūtine sua scrīnia glūtinat (conglūtinat).	ὁ κῑβωτοποιὸς τὰς κῑβωτοὺς καὶ τᾶ̆λλα αὐτοῦ ἔ̆ργα ξῠλοκόλλῃ κολλᾷ. [συγκολλᾷ.]
Faber super incūde cūdit ferrum atque chalybem.	ὁ σῐδηρουργὸς ἐπὶ τοῦ ἄ̆κμονος χαλκεύεται τὸν σῐ́δηρον καὶ

Aurifaber ex aurō et
argentō, nōn exære
aut cuprō, facit ānulōs.

Lignātor serrā secat et
secūrī findit ligna.

Lignārius asciat asciā,

Ūtiturque dolābrā et
terebrā.

Murārius pōnit
fundāmentum ædificiī.

Ērigit parietēs,
Operit tēctō,

Atque ita ædificat.
Vitriārius et vītor etiam
exercent opificium in
officīnīs suīs.

Dēbile nōn est firmum
nec perfectum:

Fulcītur fulcrīs,

Nē ruat.

χᾰ́λυβα.
ὁ χρῡσοχόος ἐκ τοῦ
χρῡσοῦ καὶ ἀργῠ́ρου μὴ
ἐκ χαλκοῦ ἢ κυπρίου,
δακτῠλίους στρεπτοὺς
καὶ ψέλια ποιεῖ.
ὁ ξῠλεὺς [ὁ ὑλοτόμος]
τῷ πρίονι πρίει, τῷ δὲ
πελέκει κείει [σχίζει]
τὰ ξῠ́λα.
ὁ ξῠλουργὸς τῇ ἀξῑ́νῃ
πελεκίζει,
χρώμενος τῷ
σκεπάρνῳ καὶ
τρῡπᾰ́νῳ. [τερέτρῳ.]
ὁ τειχοδόμος πηγνῡ́ει
τὴν κρηπῖδα
[καταβάλλεται τὸ
θεμέλῐον] τῆς
οἰκοδομῆς.
ἀνίστησι τοὺς τοίχους,
ἐρέφει τὴν οἰκίαν τῇ
στέγῃ, [τῷ στέγει,]
καὶ οὕτως οἰκοδομεῖ.
ὁ ὑᾰλουργὸς καὶ ὁ
πῡτῑνοπλόκος
δημιουργοῦσι καὶ
αὐτοί, ἐν δημιουργείοις
[ἐργαστηρίοις] αὐτῶν.
τὸ βληχρὸν [ἀσθενὲς]
οὐκ ἔστι βέβαιον
[στερέον] οὐδὲ τέλειον.
ἐρείδεται ἕρμασι,
[στηρίζεται
ἐρείσμασιν,]
ὅπως μὴ πέσηται.

1 Abest a textū Latīnō.

2 ἡ τάξις παρηλλαγμένη ἐστὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ὕφους.

Verba impersōnālia.	**Ῥήματα ἀπρόσωπα.**
Sī tibi libet, licet.	εἰ ἀ̆ρέσκει σοι, ἔ̆ξεστιν.
Sī tē piget labōris aut beneficiī, pudeat tē.	οὐ πρέπει τὸν ἄνθρωπον κατοκνεῖν τὸν πόνον ἢ τὴν εὐεργεσίαν.
Decet tē pænitēre peccātī atque discordiæ.	ἀεί σοι προσήκει μεταμέλειν τῆς ἁμαρτίας καὶ τῆς δῐχοστᾰσίας.
Līberī patrī cūræ sunt.[1]	τῶν τέκνων [τὰ τέκνα] τῷ πᾰτρὶ μέλει.
Adolēscentem decet silentium, nōn vērō pertinācia.	πρέπει τῷ νεᾱνίσκῳ [τῷ νεᾱνίᾳ] ἡ σῑγὴ [ἡ σῐωπὴ] ἀλλὰ μὴ ἡ αὐθᾱ́δεια.
Sī tē sessiōnis tædet, oportet spatiārī.	τὸν ἀχθόμενον καθέζεσθαι, δεῖ [χρὴ] περιπᾰτεῖν.
Invītātī est compārēre.	τοῦ κεκλημένου ἐστὶν ἔ̆ρχεσθαι.

1 Abest a textū Latīnō.

Caput Tertium.
Dē rērum circumstantiīs.
Κεφάλαιον τὸ τρῐ́τον.
Περὶ περιστᾰ́σεων τῶν ὄντων.

Adverbia.	**Τὰ ἐπιρρήματα.**
Quis vocat mē?	τίς κᾰλεῖ με;
Ego.	ἐγώ εἰμι.
Tūne es?	μῶν σὺ εἶ;
Quis est igitur illīc?	τίς οὖν εἶ; [τίς ἄρᾰ τυγχάνεις ὤν;]
Paulus.	ὁ Παῦλος.
Agedum, expectēmus, dōnec veniat.	ἄγε δή, προσδοκῶμεν τὴν ἐπηλῠσίαν [παρουσίαν] αὐτοῦ, ἕως ἐλεύσεται.
Bene; adventus tuus nōbīs grātus est.	καλῶς. ἡδεῖα ἡμῖν ἡ ἄφιξίς σου.
Salvē! Agō grātiās.	χαῖρε. χᾰ́ριν σοι ἔχω.
Ut valēs adhūc?	πῶς ἔχεις;
Sīc mediocriter.	μετρίως.
Ubī fuistī?	ποῦ ἔτῠχες ὤν;
Unde redīs *tam māne*[1]?	πόθεν ἔρχῃ οὕτω πρωΐ;
Ex oppidō.	ἐκ τῆς πόλεως.
Ex vīcīniā.	ἐκ τῆς γειτονίας.
Quā īvistī?	πῇ ἐπορεύθης;
Per porticum.	διὰ τῆς στοᾶς.
Quōrsum vīs *īre?*[1]	ποῖ βᾰδίζεις;
Domum.	οἴκᾰδε.
Et quō inde?	ποῖ μετέπειτα;
Nusquam.	μηδᾰμόσε.
Quandō in hortō fuistī?	πότε γέγονας ἐν τῷ κήπῳ;
Heri, hodiē, modō, nūper, dūdum.	χθές, σήμερον, ἄρτῐ, πᾰ́λαι.

Quotiēs?	ποσᾰ́κις;
Semel, *bis, ter, quater, quīnquiēns (quīnquiēs), sexiēns, septiēns, octiēns, noviēns, deciēns.*[1]	ᾰ̔́παξ, δῐ́ς, τρίς, τετρᾰ́κις, πεντᾰ́κις, ἑξᾰ́κις, ἑπτᾰ́κις, ὀκτᾰ́κις, ἐννᾰ́κις, [ἐννεάκις,] δεκάκις.
Quandō mē vīsēs (invīsēs)?	πότε με ἐπισκέψῃ;
Mox, crās, perendiē, aliquandō.	αὐτῐ́κα, αὔριον, μεταύρῐον, ποτέ.
Scīsne memoriā lēctiōnem?	διὰ μνήμης φέρεις [παρακατέχεις τῇ μνήμῃ] τὴν ἀνάγνωσιν;
Sīc satis.	ναὶ ἱ̆κᾰνῶς. [πᾰ́νῠ γε.]
Ego minimē (neutiquam).	ἐγὼ δὲ ἥκιστα. [ἐλᾰ́χιστα. μηδᾰμῶς.] οὐ μέντοι, μᾰ̀ Θεόν.
Quæ est causa?	πᾰρᾰ̀ τί;
Num dēdidicistī aut es oblītus?	μῶν ἀπέμᾰθες ἢ ἐπελᾰ́θου;
Ferē.	σχεδόν.
Cūr nōn repetis?	διὰ τί οὐκ ἐπαναλαμβάνεις εἰς μνήμην;
Mihi nunc nōn vacat.	ὅτι οὐ σχολάζω. [ἄσχολός εἰμι.]
Quārē?	τίνος ἕνεκα;
Missus sum *ā patre*[1] in vīllam ad bibliopōlam.	ἐστᾰ́λην πᾰρᾰ̀ πᾰτρὸς εἰς τὴν κώμην, πρὸς τὸν βιβλιοπώλην.
Profectō: ībō ūnā.	οὑτωσί; συμπορεύσομαί σοι.
Nēquāquam.	οὐδᾰμῆ. [οὐδᾰμῶς.]
Quam ob rem?	ἵνα τί;
Repetēmus in itinere.	ἐπανακυκλώσομεν ἐν τῇ ὁδῷ.
Id præstat quam	τοῦτο ἡμῖν

garrīre.	αἱρετώτερον ποιεῖν ἢ στωμύλλειν ἢ φλῠᾱρεῖν.
Omnīnō. Redībimusne mātūrē?	πᾰ́νῠ γε. ἐπανελευσόμεθα ὡραίως;
Fortasse, sed vix. Eho dubitās?	ἴσως· ὅμως μόγῐς. [μόλῐς.] ἆρα γε ἀπορῇ; [διστάζεις;]
Procul est.	πόρρω ἐστί. [μακρὰν ἄπεστι.]
Properābimus.	σπεύσομεν.
Ceu sūtōrēs. Quid tum?	καθάπερ οἱ πίσυγγοι; εἶτα τί;
Nostram ætātem decet agilitās.	τῇ ἡλῐκίᾳ ἡμῶν πρέπει ἡ γοργότης.
Sīc ajunt.	οὕτω φᾱσί.
Immō, sīc est.	καὶ μὴ δή· οὕτως ἔχει.
Nē clāmā.[2]	μὴ κράζε. [βόα.]
Atquī sumus sōlī.	ἀλλὰ μὴν μόνοι ἐσμέν.
Quōmodo lūdēmus?	πῇ παίξομεν;
Pilā, myindā, āleā.	παίξομεν τῇ σφαίρᾳ ἢ τοῖς ἀστρᾰγᾰ́λοις. [σφαιρίσομεν ἢ ἀστρᾰγᾰλίσομεν.] κῠβεύσομεν, πεσσεύσομεν, ἀρτῐάσομεν, παίξομεν τῇ μυΐνδᾳ.
Quamdiū?	μέχρι τίνος;
Tōtum diem.	ὅλην τὴν ἡμέραν.
Hui, nimium est.	βαβαί, ἄγαν [ὑπερλίαν] τοῦτ’ ἂν εἴη.
Atquī sunt fēriæ.	ἀλλά τοι ἑορτή ἐστιν.
Utinam abstinērēmus ā malitiā.	εἰθ’ ἀπεχοίμεθα τῆς πονηρίας.

1 Abest a textū Latīnō.

2 Sic Pl. Mos. 576 Tamen, secundum grammaticōs, melius *nē clāmāverīs* vel *nōlī clāmāre*.

Præpositiōnēs.	**Αἱ προθέσεις.**[2]
Pergāmus, tē rogō.	κατατείνωμεν, σοῦ δέομαι.
Nunc tibi parvās vōculās expōnam.	διειπεῖν σοι μέλλω [ἐξηγήσομαί σοι] λεξίδῑα τὰ βαιά.
Ad nōs admittimus et trahimus.	πρὸς ἡμᾶς προσίεμεν.
Aliquem domum recipimus.[1]	εἰς δόμον ὑποδεχόμεθα.
In mare nāvim trahimus.[1]	εἰς ᾶ̆λα τὴν ναῦν ἕλκομεν.
Ad aliōs accēdimus.	πρὸς ἄλλους [τοῖς ἄλλοις] προσερχόμεθα.
Ā nōbīs abicimus ac trūdimus.	ἀφ’ ἡμῶν ἀποβάλλομεν καὶ ὠθοῦμεν.
Dē arbore nucēs dēcutimus.	κᾰτᾶ̀ τοῦ δένδρου τὰ κᾰ́ρῠα κατασείομεν.
Cum Deō et labōre discentēs parva ante magna discimus.[1]	σῠ̀ν Θεῷ καὶ πόνῳ παιδευόμενοι, τὰ μικρὰ πρὸ τῶν μεγᾰ́λων μανθάνομεν.
Cum nōbīs dūcimus.	*μεθ’ ἡμῶν ἄγομεν.*[2]
Ante nōs pellimus.	*πρόσθεν ἡμῶν ἐλαύνομεν.*[2]
Pōne nōs raptāmus.	ὄπισθεν ἡμῶν ῥυστάζομεν.
Secundum *ventum et*[1] flūmen facile est natāre,	κᾰτᾶ̀ τὸν ᾶ̆νεμον καὶ τὸν ῥοῦν νήχεσθαι ῥᾴδιον,
Adversus illud impossibile.	ἀλλ’ ᾰ̓νᾶ̀ ποτᾰμὸν πλέειν, ἀμήχᾰνον. [ἀδῠ́νᾰτον.]
Apud altāre (āram), sacerdōs habet penes sē diāconum.	πρὸς τὸν βωμὸν [ἔμπροσθεν τοῦ θῠσιαστηρίου] ἱστάμενος ὁ ἱερεύς, πᾰ̀ρ’ οἷ [πᾰρ’ αὐτῷ]

	ἔχει τὸν διᾄκονον.
Dē temerāriō, nōtā quod intrā ædēs nōn maneat,	περὶ τοῦ προπετοῦς ἐπιτήρει τάδε, ὅτι ἐντὸς τοῦ οἴκου οὐ μένει,
Suprā culmen scandat,	ἐπὶ τὴν κορῠφὴν τοῦ στέγους ἀναβαίνει,
Intrā līmen reptet.	ὑπὸ τὸν βηλὸν διέρπει.
Fatēre cōram nōbīs quid fēcistī clam nōbīs.	ὁμολόγει ἐνώπιον ἡμῶν, τί ἐποίησας λάθρᾳ; [τί ποιήσας ἔλᾱθες ἡμᾶς;]
Quia est palam multīs.	ὅτι φᾰνερόν ἐστι *πολλοῖς.*[2]
Contrā præceptum fēcī,	πᾰρᾲ τὸν νόμον καὶ τὸ παράγγελμα ἔπραξα,
Ergā *(parentēs)*[1] præceptōrem ingrātus fuī.	πρὸς τοὺς γονεῖς [τοκεῖς] *(τὸν δῐδάσκᾰλον)*[2] ἀχᾄριστος γέγονε σφόδρα.
Quīdam ob sua facinora, ē domō profugus,	ὁ δεῖνα [ἄνθρωπός τις] διὰ τὰ κᾰκουργήματα αὐτοῦ ἐξεληλαμένος [ἐκβληθεὶς] τῆς πολέως, ἔξοικος ἐπλᾰνᾶτο,
Juxtā viam currēns, citrā (cis) stāgnum cōnstitit.	καὶ, πᾰρᾲ τὴν ὁδὸν δεδραμηκώς, ἐντὸς τῆς λίμνης ἐστήριξεν.
Deinde ultrā stāgnum prōgressūs,	ἔπειτα πέρᾱν τῆς λίμνης προϊών,
Venit in dēsertum.	ἦξεν εἰς τὴν ἔρημον.
Vagābātur (obībat) circā palūdēs,	περιήρχετο περὶ τὰ τίφη,
Oberrābat inter nemora.	περιεπλᾰνᾶτο ἐν μέσῳ τῶν ἀλσῶν.
Nāvigābat trāns mare,	διέπλει εἰς τὰ ἐπέκεινα τῆς θᾰλάσσης,

Usque ad extrēmās īnsulās,	ἕως εἰς τὰς ἐσχᾰ́τας νήσους,
Prope orbis terminōs,	ἐγγῢς τοῖς πέρᾰσι τῆς οἰκουμένης,
Extrā patriam vagāns.	ἔξω τῆς πατρίδος φῠγᾰδευόμενος.
Prō quō intercēdunt multī.	ὑ̔πὲρ οὗ ὑπερεντυγχάνουσι πολλοί.
Vērum propter exemplum cēterōrum nōn potest recipī neque absolvī.	ἀλλὰ μήν, εἰς τὸ ἔχειν παράδειγμα τοὺς ἄλλους, οὐδ’ ἀφίεσθαι τοῦ ἐγκλήματος, οὐδ’ ἀπαλλάσσεσθαι, οὐδὲ κατᾰ́γεσθαι ἢ ἀναλαμβάνεσθαι οἷός τέ ἐστιν.
Hem! quantum īnfortūnium!	ἔα. πόσον ἀτῠ́χημα τοῦτο.
Væ impiīs!	οὐαὶ τοῖς ἀσεβέσι.
Fēlīx præ tālibus	μᾰκᾰ́ριος [εὐδαίμων] πᾰρᾰ̀ τοιούτους
Quī cōnscientiam pūram cūstōdit.	ὁ συνείδησιν ἁγνὴν [κᾰθᾰρὰν] φῠλάσσων.

1 Abest a textū Latīnō.

2 ἄπεστι τοῦ Ἑλληνικοῦ ὕφους.

Numerālia.	**Τὰ ἀριθμητά.**
Scīs numerāre?	οὐχὶ οἷός τε εἶ ἀ̉ριθμεῖν;
Utique.	οἷός τέ εἰμι.
Tentā *(temptā)*[1] igitur:	πειρῶ ἄρᾰ, πόσα ἐστὶ
Quot sunt rēs?	τὰ ὄντα;
Ūnus est cōdex Bibliōrum.	μίᾰ ἐστὶν ἡ βίβλος τῶν βιβλίων.
Duo sunt testāmenta, Vetus et Novum.	δύο εἰσὶ διαθῆκαι, ἡ μὲν πᾰλαιά, ἡ δὲ καινή.

Trēs persōnæ sānctæ Trīnitātis.	τρία ὑφιστάμενα τῆς ἅγίας τρῐάδος.
Quattuor Ēvangelistæ,	τέσσᾰρες εὐαγγελισταί,
Quīnque sēnsūs,	πέντ’ αἰσθήσεις,
Sex profēstī diēs,	ἓξ ἀνέορτοι ἡμέραι,
Septem petītiōnēs in Ōrātiōne Dominica,	ἑπτὰ αἰτήσεις εὐχῆς τῆς κῡριακῆς,
Octo diēs comparantur septimānæ.	ὀκτὼ ἡμέραι ἐκτελοῦσιν ἑβδομάδα.
Ter tria sunt novem.	τρὶς τρία εἰσὶν ἐννέᾰ.
Decem præcepta Deī.	δέκᾰ ἐντολαὶ [προστάγματα] τοῦ Θεοῦ.
Ūndecim Apostolī, dēmptō Jūda.	ἕνδεκα ἀπόστολοι, ἀφαιρεθέντος τοῦ Ιούδα.
Duodecim fideī articulī in symbolō apostolicō.	δώδεκα μόρια τῆς πίστεως ἐν συμβόλῳ τῷ ἀποστολικῷ.
Trīgintā diēs sunt mēnsīs.	ἡμέραι τριάκοντα μῆνα ποιοῦσιν ἕνα.
Centum annī sunt sæculum.	ἑκᾰτὸν ἔτη [ἐνῐαυτοὶ] αἰῶνα. [γενεάν.]
Satanās est mīlle fraudum artifex.	ὁ Σᾰτᾰνᾶς μῡρῐοτέχνης, τοῦτ’ ἕστι, χῑλίων ἀπᾰτῶν τεχνῑ́της ἢ δημιουργός ἐστι.

1 Abest a textū Latīnō.

Caput Quartum.
Dē rēbus in scholā.
Κεφάλαιον τὸ τέταρτον.
Περὶ τῶν ἐν τῇ σχολῇ.

Scholasticus sponte frequentat scholam.	ὁ σχολαστικὸς φοιτᾷ εἰς τὸ δῐδασκᾰλεῖον ἑκουσίως.
Quō in artibus ērudiātur.	ἵνα ἐν τέχναις [τὰς τέχνας] παιδεύηται.
Initium est ā litterīs.	τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῶν γραμμάτων ποιητέον.
Ē syllabīs vōcēs compōnuntur.	ἐκ τῶν συλλᾰβῶν συντίθενται αἱ φωναί.
Ē dictiōnibus sermō.	ἐκ τῶν φρᾰ́σεων ὁ λόγος.
Ex librō apertō legimus tacitē.	ἐκ τοῦ βιβλίου ἀνεῳγμένου [ἀναπεπτυγμένου] ἀναγῑνώσκομεν σῑγῇ. [σῐωπῇ.]
Aut *ex memoriā*[1] recitāmus clārē.	ἀπὸ μνήμης εἴπομεν [ἀπὸ στόματος λέγομεν] ἐναργῶς.
Involvimus eum membrānā.	εἶτα αὐτὸ συμπεπτυγμένον, καὶ ὑμένι ἀμφιειλιγμένον
Et pōnimus in pulpitō.	ἀποτίθεμεν εἰς τὴν θῠμέλην. [τὸν ὀκρῑ́βαντα.]
Ātrāmentum est in ātrāmentāriō,	τὸ μέλᾰν γρᾰφικὸν ἐν τῷ μελᾰνδοχείῳ ἐστί,
In quō tingimus calamum.[1]	*ἐν ᾧ βάπτομεν τὸν κᾰ́λᾰμον.*[3]
Calamī (pennæ scrīptōriæ) in	τὰ πτερὰ [κᾰ́λᾰμοι οἱ γρᾰφικοὶ] ἐν τῇ

calamāriō.	πτεροθήκῃ. [κᾰλᾰμοθήκῃ.]
Quibus scrībimus in chartā, in utrāque pāginā.	οἷς γρᾰ́φομεν ἐν τῷ χάρτῃ, ἐπὶ ἀμφοτέραν σελίδα.
Interdum in schedā et palimpsēstō.	ἐνίοτ’ ἐν σχέδῃ καὶ πᾰλιμψήστῳ.
Sī perperam, dēlēmus.	εἰ ἐξημαρτημένως γέγρᾰπταί τι [παραγέγρᾰπταί τι] ἐξᾰλείφομεν.
Et signāmus dēnuō rēctē vel in margine.	καὶ ἐπισημειοῦμεν ὀρθῶς ἐξ ὑπαρχῆς, καὶ μὴν ἐν τῇ ἐσχᾰτιᾷ τοῦ χαρτίου.
Doctor prōpōnit doctrīnam	ὁ δῐδάσκᾰλος δῐδασκᾰλίαν παρέχων [ποιούμενος] παιδεύει
Et docet et īnstituit juvenēs,[1]	καὶ μᾰθητεύει τοὺς νέους,
Omittit fābulās,	παρίησι [παρέρχεται] τοὺς μῦ́θους.
Docet prōverbia et ēloquentiam,	δῐδάσκει παροιμίας εἰς τὴν λογιότητα,
Et accipit didactrum.	ἀντιλαμβάνων τῆς παιδείας τὸ δῐ́δακτρον.
Discipulus discit nōn omnia simul,	μᾰθητὴς ὁ εὐμαθὴς μανθάνει τᾰχέως, οὐχ ἅμᾰ πάντα,
Sed per partēs.	ἀλλὰ διωρισμένως· ἓν πᾰρ’ ἕν.
Præceptor præcipit facienda.	ὁ καθηγητὴς προστάσσει τὰ πρακτέα.
Rēctor regit *acadēmīam.*[2]	ὁ ἀκᾰδημιάρχης τὴν ἀκᾰδημίαν κῠβερνᾷ.
Pædagōgus advertit et urget.	ὁ παιδᾰγωγὸς ἐπείγει καὶ σπέρχει.
Cūstōs monet, hortātur,	ὁ ἔφορος παραινεῖ,

et cōnsignat.	προτρέπει καὶ σημειοῖ.
Magister īnstituit ūniversōs,	ὁ παιδευτὴς παιδεύει πάντας,
Singulī attendunt.	ἕκαστοι προσέχουσιν,
Ille ēmendat mendās.	ἐκεῖνος ἐπανορθοῖ τὰ σφάλματα.
Colloquia Latīna et exāmina nōn sunt abroganda.	διαλόγους τούς τε Ῥωμαϊκοὺς καὶ τοὺς Ἑλληνικοὺς καὶ τὰς ἐξετᾰ́σεις οὐ δεὶ ἀποκῡροῦσθαι.
Dīligēns prōficit sine impedīmentō,	ὁ ἐπιμελὴς προκόπτει ἄνευ ἐμποδίσματος,
Negligēns vāpulat.	ὁ δὲ ᾰ̓μελὴς τύπτεται,
Etenim ferula est præstō.	ἡ γὰρ ῥάβδος πρόχειρός ἐστιν.
Nōn verberant baculīs et fustibus,	οὐ τύπτουσι βακτηρίαις, ἢ ῥοπᾰ́λοις, ἢ κονδῠ́λοις,
Sed cædunt virgīs.	ἀλλὰ ῥαβδίζουσιν.
Absque veniā nē exeās.	ἄνευ συγχωρήσεως μὴ ἔ̆ξελθε.
Post moram redeās.	εὐθὺς ἐπάνελθε.
Quod agere dēbēs, age.	ᾰ̓̀ πρᾱ́σσειν ὀφείλεις, [τὰ πρᾱκτέα,] πρᾶξον.
Līnea fit rēgulā.	πρὸς τὴν κατευθυντηρίαν ᾰ̓́γεται ἡ γραμμή.
Circulus circinō.	πρὸς τὸν διαβήτην ὁ κύκλος διαγρᾰ́φεται.
Grammaticus loquitur,	ὁ γραμμᾰτικὸς ὀρθοεπεῖ καὶ γρᾰ́φει ὀρθῶς,
Dialecticus disputat,	ὁ διαλεκτικὸς διαλέγεται ἀκρῑβῶς,
Vēra ā falsīs discernit.	τᾰ̓́ληθῆ τῶν ψευδῶν διακρῑ́νων.
Rhētor ōrnātē loquitur.	ὁ ῥήτωρ σεμνῶς καὶ

	κεκοσμημένως λέγει,
Mūsicus cantat.	ὁ μουσῐκὸς ψάλλει.
Poēta carmina fingit.	ὁ ποιητὴς τὰ ἔπη ποεῖ.
Pictor effigiem vel imāginem pingit.	ὁ ζωγρᾰ́φος [ὁ γρᾰφεὺς] ζωγρᾰφήματα καὶ εἰκόνας ζωγρᾰ́φει.
Historicus rēs gestās nārrat.	ὁ ἱστορικὸς τὰ πραχθέντα διηγεῖται.
Astronomus dēscrībit astra.	ὁ ἀστρονόμος τὰ ἄστρα θεᾶται.
Physicus nātūram scrūtātur.	ὁ φῠσικὸς ἐρευνᾶται [διερευνᾶται] τὴν φῠ́σιν καὶ τὰ φῠσικά.
Mēdicus eam imitātur.	ὁ ἰᾱτρὸς μῑμεῖται αὐτήν.
Ēthicus trādit mōrēs,	ὁ ἠθικὸς τὰ ἤθη [τοὺς τρόπους] παραδίδωσιν,
Quī studiōsum decorant.	ἅπερ ἀγάλλει τοὺς περὶ φῐλοσοφίαν σπουδάζοντας.
Vērum dē iīs paulō īnfrā.	ἴσως δὲ περὶ τούτων μετ᾽ ὀλῐ́γον ἐροῦμεν.

1 Abest a textū Latīnō.

2 Vel *acadēmiam*.

3 ἄπεστι τοῦ Ἑλληνικοῦ ῠ̔́φους.

Caput Quīntum.
Dē rēbus domī.
Κεφάλαιον τὸ πέμτπον.
Περὶ τῶν οἴκοι. [οἴκοθῐ.]

Pulsa forēs, sī clausæ sunt.	κόπτε τὴν θῠ́ραν, ἐὰν κεκλεισμένη ᾖ.
Quum aperītur trānsī ōstium,	αὐτῆς δὲ ἀνεῳγμένης, εἴσελθε εἰς αὐλήν.
Et intrā in ātrium.	
Clāvis claudit seram,	τῇ κλειδὶ κλείομεν καὶ
Iterumque reclūdit.	ἀνοίγομεν τὸ κλεῖθρον.
Clāvus fīgitur.	τὸν ἧλον ἐγκρούομεν.
Pavīmentum calcāmus.	τὸ δᾰ́πεδον πᾰτοῦμεν καὶ στείβομεν.
Laquear nōbīs impendit.	τὸ φάτνωμα ἐπίκειται ἡμῖν.
Hinc nōnnumquam ēchō resonat.	*ἔνθεν ἐνίοτε ἡ ἠχὼ ἠχεῖ.*[2]
Fenestræ sunt vitreæ.	αἱ φωτᾰγωγοὶ [αἱ θῠρίδες] ὑᾰλαῖ εἰσι.
Hypocaustum (vapōrārium) per fornācem calefactum calet.	τὸ ὑπόκαυστον διὰ κᾰμῑ́νου [βαύνου] θερμανθὲν ἀλεαίνει. [πῠριθαλπές ἐστιν.]
Cameræ frīgent.	αἱ κᾰμᾰ́ραι χειμῶσι. [χειμάζονται.]
In cistīs et arcīs abscondimus rēs.	τὸν πλοῦτον ἀποτίθεμεν καὶ ἀποκρύπτομεν ἐν κίσταις καὶ κῑβωτοῖς.
In corbibus portāmus.	ἐν τοῖς κοφῑ́νοις κομίζομεν. [φέρομεν.]
Succus nōn servātur in saccō nec in fundā.	ὁ ὀπὸς [τὸ ὑγρὸν] ἐν σάκκῳ [θᾱλάκῳ] οὐ σῴζεται.

In cubiculō sunt lectī,	ἐν τῷ κοιτῶνι αἱ εὐναί [κοῖται καὶ κλῖναί] εἰσι,
Culcitīs, pulvīnāribus et lōdīcibus strātī.	στρωμναῖς, προσκεφᾰλαίοις, τύλαις καὶ ᾰ̓λλοις στρώμασι στρωννύμεναι.
Cervīcal subdimus cervīcī.	τὸ ὑπαυχένιον ὑποτίθεμεν [ὑποστρώννυμεν] τῷ αὐχένι.
Tegetibus nōs integimus,	ταῖς σκέπαις σκεπαζόμεθα,
Cubantēs supīnī vel prōnī.	κατακείμενοι ῠ̔πτιοι ἢ πρανεῖς. [πρηνεῖς.]
Matula est prō ūrīnā,	ἡ ἀμῐ̀ς τοῦ οὔρου, [τοῦ οὐρῆσαι,]
Et secessus (cloāca) prō alvō levanda.	ἡ δε σκωρᾰμὶς καὶ τὸ λᾰ́σᾰνον τῶν ἀποσκευζομένων ἕνεκα. [τοῦ ἀποσκευάσασθαι ἢ τοῦ ἀποπατῆσαι ἕνεκα.]
Excrēmenta fœtent.	τὰ σκῠ̃βᾰλα καὶ ὑποχωρήματα βρωμεῖ.
Tūre et sūcinō suffīmus.	λῐβᾰνωτοῦ καὶ ἠλέκτρου θῡμιῶμεν.
Faciem lavāmus quotīdiē *aquā limpidā*.[1]	τὸ πρόσωπον καθ’ ἑκάστην (ἡμέραν) λούομεν ῠ̔δατι ᾰ̓γλᾰῷ.
Manūsque abluimus lixīviō et sāpōne,	τὰς χεῖρας νίπτομεν κονίᾳ καὶ σμήματι, [σμήγματι,]
Super pēlvī vel ad gutturnium.	ὑπὲρ λουτῆρος ἢ πρὸς πρόχοον. [πρόχουν.]
In balneō sūdāmus.	ἐν τῷ λουτρῷ [βαλανείῳ] ῐ̔δροῦμεν.

Mantilī et sūdāriīs tergimus nōs.	τῷ χειρομάκτρῳ καὶ καψιδρωτίῳ ἐκμάσσομεν ἡμᾶς.
Tōnsor *in tonstrīnā.*[1] tondet crīnēs,	ὁ κουρεὺς ἐν τῷ κουρείῳ κείρει τὰς τρῖχας,
Pectit comam pectine, *compōnēns calamistrō.*[1]	κτενίζει κτενί, οὐλῶν κᾰλαμίδι [κομμωτριδίῳ] τὴν κόμην.
Maculæ absterguntur spongiā.	αἱ κηλῖδες [οἱ στῖλοι] ἀποσπογγίζονται. [ἀποκᾰθαίρονται τῷ σπόγγῳ.]
Quisquiliæ verruntur scōpīs.	τὰ σᾰρώματα σαρώτρῳ σαίρεται.
Indūsium et tunicam, thōrācem, femorālia (brācās), et tībiālia induimus et exuimus.	τὸν χῐτωνίσκον καὶ τὸν χῐτῶνα, ὡσαύτως δὲ καὶ τὸν θώρᾱκα, τὰ παραμηρίδια καὶ περικνημίδας ἐνδυόμέν τε καὶ ἐκδύομεν.
Atque scōpulā ēverrimus,	καὶ τῷ καλλύντρῳ ἐκκοροῦμεν,
Quotiēs opus est.	ὁσᾰ́κις ἂν χρεία *ᾖ*.[3]
Pallium et togam amicīmus.	τὴν κυπάδα [τὸ φᾶρος] καὶ τὴν τήβενναν ἀμπεχόμεθα.
Pilleī et collāria, chirotēcæ, et sandalia sunt honestātis ergō.	οἱ πῖλοι καὶ τὰ περιδέραια, αἱ χειροθῆκαι καὶ τὰ σανδᾰ́λια ἐν μέρει τοῦ κόσμου τίθενται.
Cingulō nōs cingimus,	τῷ ζωστῆρι [τῇ ζώνῃ] ζωννύομεν καὶ ἀποζωννύομεν ἡμᾶς.
Ligulīs astringimus.	τοῖς ἱμᾶσι καταλαμβάνομεν. [καταδέομεν.]

Mappā et tapēte sternimus mēnsam.	κατασκευάζομεν καὶ στρώννυμεν τὴν τρᾰ́πεζαν ὀθόνῃ καὶ τᾰ́πητι.
Ad jusculum et pulmentum, ad intrītam et jūs gelātum est cochlear.	τῶν κοχλιαρίων πρὸς τὰ ζωμίδια καὶ πόλτους, ὁμοίως δὲ πρὸς τὰ ἔνθρυπτα καὶ ζωμοὺς τοὺς πηκτοὺς χρῆσαι εἰώθαμεν.
Edūlia alia scinduntur cultrō.	τῇ μαχαιρίδι τ’ ἄλλα ἐδέσματα τέμνεται.
Muscās, vespās et crābrōnēs abige muscāriō.	τὰς μυῑ́ας, τὰς ἀνθρήνας καὶ τοὺς σφῆκας τῇ σόβῃ [μυιοσόβῃ] σοβοῦμεν ἀφ’ ἡμῶν.
Tolle patinās, salīnum, frūstrā pānis, crustās et micās,	αἶρε τοὺς πῑ́νακας, [τὰς λοπάδας,] τοὺς δίσκους, τὸ ᾱ̔́λοδόχον, τοὺς ψωμοὺς [τὰ θρύμματα] τοῦ ἄρτου καὶ τὰ ψῑχία,
Tandemque bellāria.	τελευταῖον τὰ τρᾰγήματα. [τρωγᾰ́λια.]
Īnfunde *mulsum*[1] in pōculum.	ἔγχει τὸ μελίκρᾱτον τῷ ἐκπώματι, [ποτηρίῳ,]
Et propīna hospitibus.	καὶ πρόπῑνε τοῖς ξένοις.
Accende cēreum vel candēlam ē sēbō factam,	ἅπτε λύχνον κηρόπλαστον ἢ τὸν ἐκ στέατος πεπλασμένον,
Indē candēlābrō.	ἔνθες εἰς τὸ λυχνεῖον.
Ēmunge ellychnium ēmūnctōriō,	ἀπόμυσσε τὴν θρῠαλλίδα [τὸ ἐλλύχνιον] τῷ ἀπομυκτηρίῳ,

Sed nē extinguās.	ἀλλ’ ὥστε μὴ σβέσειν [ἀποσβέσειν] τὸν λύχνον.
Lanterna, fōmes, crībrum, cōlum, īnfundibulum, cōs, lībra, et dēcipula, supellex necessāria est.	τὸ δέλετρον, τὸ ἔγκαυμα, τὸ κόσκῐνον, ὁ ἠθμός, ἡ ἀ̆κόνη, ὁ σταθμός, ἡ μῠάγρα σκεύη εἰσὶν ἀναγκαῖα.
Vir et mulier, amōre jūnctī, sunt conjugēs.	ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνὴ φῐλοστοργίᾳ γᾰμικῇ συνεζευγμένοι [συζυγέντες] ὁμόλεκτροι [ὁμοδέμνιοι] ὀνομάζονται.
Viduus dūcit interdum virginem, *nōn semper viduam.*[1]	ὁ χῆρος οὐκ ἀεὶ χήραν, ἀλλ’ ἐνίοτε καὶ παρθένον γᾰμεῖ.
Spōnsō nūbit spōnsa.	τῷ νυμφίῳ ἡ νύμφη γᾰμεῖται.
Post nūptiās, marītus et marīta vocantur.	μετᾰ̀ τὸν γᾰ́μον ὁ μὲν γᾰμέτης, ἡ δὲ γᾰμέτις [ὄᾰρ] κᾰλεῖται.
Puerpera peperit puerum,	ἡ λεχὼ [ἡ λοχεύτρια] τέτοκε παῖδα,
Quem baptīzātum ōsculātur nūtrīx,	ὃν βεβαπτισμένον φιλεῖ ἡ τροφός,
Fovetque in gremiō.	καὶ ἐπὶ κόλπον ἔχουσα θάλπει, [καὶ τὸν ἐπικολπίδιον θάλπει,]
Nē algeat aut singultiat.	ἵνα μὴ ψύχηται, μήτε λύζῃ.
Fīlius est hērēs,	ὁ υἱὸς κληρονόμος γῑ́νεται.
Fīlia accipit dōtem.	ἡ θῠγᾰ́τηρ τὴν προῖκα [τὴν φερνὴν] λαμβάνει.
Parentēs ēdūcunt subolēs,	οἱ τοκεῖς ἐκτρέφουσι τὴν γονήν,
Suādent ac persuādent	παραινοῦσι, καὶ

honesta.	πείθουσι τὰ καλά,
Dissuādent turpia.	καὶ ἀποτρέπουσι τῶν αἰσχρῶν.
Hortantur ad virtūtem,	προτρέπουσιν ἐπὶ τὴν ἀρετήν,
Dehortantur ā vitiō.	ἀπείργουσι τῆς κᾰκίας.
Vitricus et noverca cōgunt prīvignōs.	ὁ ἐπιπᾰ́τωρ καὶ ἡ μητρυιὰ ἀναγκάζουσι, βῐάζονται καὶ αἰκίζουσι [αἰκίζονται] τοὺς προγόνους [τοὺς ἀμφιγόνους] καὶ τὰς προγόνους.
Līberī sunt līberī,	οἱ παῖδές εἰσιν ἐλεύθεροι,
Servī serviunt,	οἱ δοῦλοι δουλεύουσιν,
Ministrī ministrant,	οἱ ὑπηρέται
Famulī famulantur.	[θερᾰ́ποντες] ὑπηρετοῦσιν. [οἱ διᾱ́κονοι διᾱκονοῦσιν.]
Ancillæ ancillantur.	αἱ θερᾰ́παιναι θερᾰπεύουσιν.
Patruus et amita sunt patris frāter et soror,	ὁ πατρᾰ́δελφος [ὁ πρὸς πᾰτρὸς θεῖος] καὶ ἡ πρὸς πᾰτρὸς θεία, ᾰ̓δελφὸς καὶ ᾰ̓δελφὴ τοῦ πᾰτρός εἰσιν.
Avunculus et māterterа mātris.	ὁ μητρᾰ́δελφος [ὁ πρὸς μητρὸς θεῖος] καὶ ἡ πρὸς μητρὸς θεία, τῆς μητρός.
Avī habent nepōtēs,	ὁ πάππος καὶ ἡ μάμμη υἱωνοὺς ἔχουσιν,
Cognātī affīnēs.	οἱ δὲ συγγενεῖς τοὺς κηδεμόνας. [κηδεστάς.]

1 Abest a textū Latīnō.

2 ἄπεστι τοῦ Ἑλληνικοῦ ὕφους.

3 *εἴη* ἐν τῷ Ἑλληνικῷ ὕφει.

Caput Sēxtum.
Dē rēbus in urbe et regiōne.
Κεφάλαιον τὸ ἕκτον.
Περὶ τῶν ἐν τῷ ἄστει καὶ ἐπὶ τῆς χώρας.

Urbs mūnītur mœnibus. Nec nōn vāllō et fossā.	τὸ ἄστυ διοχῠροῦται τείχεσι, χᾰ́ρᾰξι καὶ τάφροις.
Porta habet valvās.	ἡ πῠ́λη ἔχει τὰς δικλίδας.
Abhinc eunt platēæ.	αὐτόθεν αἱ λαῦραι [αἱ πλατεῖαι] ἐλαύνονται.
In forō solent esse cisternæ.	οἱ λάκκοι [τὰ ἐνδοχεῖα] ἐν τῇ ᾰ̓γορᾷ κεῖνται.
Ædificia sunt pūblica aut prīvāta.	τῶν οἰκοδομημάτων τὰ μὲν δημόσια, τὰ δὲ ῐ̓́δια.
Nam quod nōn ūnī possesōrī proprium est, est commūne.	πᾶν γὰρ ἑνὶ κτήτορι οὐκ οἰκεῖον ὄν, κοινόν ἐστιν.
Cīvēs et incolæ incolunt cīvitātem.	οἱ πολῖται καὶ οἱ μέτοικοι ἐνοικοῦσι τὴν πόλιν.
Rūsticī habitant in pāgō.	οἱ ἄγροικοι οἰκοῦσι τὴν κώμην.
Vīcīnī in eōdem vīcō.	οἱ γείτονες ἐν τῇ αὐτῇ ἀγυιᾷ.
In cūriā congregātur senātus.	ἡ βουλὴ συνᾰ́γεται ἐν τῷ βουλευτηρίῳ.
Cōnsul præcēdit, Senātōrēs eum sequuntur.	ὁ ὕπᾰτος πρωτεύει, οἱ βουλευταὶ [οἱ γέροντες] ἕπονται αὐτῷ.
Jūdex (prætor) jūdicat lītēs.	ὁ κρῐτὴς κρῑ́νει τὴν δῐ́κην, [τὸ νεῖκος,]

Actor accūsat.	ὁ κατήγορος κατηγορεῖ,
Reus sē excūsat,	ὁ κατηγορούμενος ἀπολογεῖται,
Testis jūrat et testātur.	ὁ μάρτῠς ὀμωμοκὼς μαρτῠ̆ρεῖ.
Līctor ligat sontem	ὁ ῥαβδοῦχος δήσας τὸν αἴτιον [τὸν ἔνοχον]
Et dūcit in carcerem.	ἕλκει αὐτὸν [ᾰ̓́γει αὐτὸν] εἰς τὸ δεσμωτήριον ἢ τὴν φῠλᾰκήν.
Carnifex occīdit, dēcollat et suspendit.	ὁ δήμιος θωμίζει, βᾰσᾰνίζει, ἀποκτείνει, δειροτομεῖ, ἀναρτᾷ βρόχῳ.
Tabellārius fert līterās (epistolās) *ab amīcō scrīptās,*[1]	ὁ γραμμᾰτοφόρος διακομίζει καὶ φέρει πᾰρᾰ́ τινος πρός τινα τὰ γράμματα, [τὴν ἐπιστολήν,] ἀπὸ φίλου γεγρᾰμμένα,
Cērā et sigillō obsignātās.	καὶ κηρῷ καὶ σφρᾱγίδι σεσημασμένα. [ἐσφρᾱγισμένα.]
Nūntius nūntiat ōre tenus.	ὁ ἄγγελος ἀγγέλλει κᾰτᾰ̀ στόμα. [ἀπὸ στόματος.]
Templum est sacer locus.	ὁ νᾱὸς τόπος ἐστὶν ἱερός.
Caupōna profānus,	τὸ κᾰπηλεῖον τόπος βέβηλος,
Ut et popīna et dēversōrium.	ὥσπερ καὶ τὸ ὀψοπώλιον καὶ τὸ πανδοχεῖον.
Æditues pulsat campanās.	ὁ νᾱοφῠ́λᾰξ [ἱερόδουλος] ἠχεῖα κεχαλκωμένα [χαλκώματα] κροτεῖ. [κρούει.]

Populus coit in æde,[2]	ὁ ὄχλος [δῆμος] εἰς τὸ ἱερὸν συνελθὼν
Exercet religiōnem.	ἀσκεῖ τὴν εὐσέβειαν ἄνευ ἐθελοθρησκείας.
In cœtū canuntur psalmī et hymnī.	ἐν τῷ ὁμῑ́λῳ ψαλμοὶ καὶ ὕμνοι ᾄδονται.
Deī verbum prædicātur,	τὸ ῥῆμα τοῦ Θεοῦ κηρύσσεται,
Sacrāmenta administrantur,	τὰ μυστήρια διοικεῖται καὶ διανέμεται,
Precēs peraguntur *Deō*[2] dēvōtē.	εὐχαὶ ἀποδίδονται καὶ ἐπιτελοῦνται τῷ Θεῷ εὐλαβῶς.
Fēsta celebrantur fēstīvē.	αἱ ἑορταὶ δημοτελῶς ἑορτάζονται.
Ethnicī sunt extrā ecclēsiam.	οἱ ἐθνικοὶ ἔξω τῆς ἐκκλησίας εἰσίν.
Magistrātus est necessārius.	αἱ ἀρχαὶ ἀναγκαῖαι ὑπάρχουσιν οὖσαι.
Ut rēx scēptrum teneat et in rēgnō rēgnet.	ὥστε τὸν μὲν βᾰσῐλέα τὸ σκῆπτρον ἔχοντα ἐν τῇ βᾰσῐλείᾳ βᾰσῐλεύειν μόνον.
Dominus domī dominētur.	τὸν δὲ κῦ́ριον [δεσπότην] ἐν τῷ οἴκῳ κῡριεύειν. [δεσπόζειν.]
Quī imperant, sint clēmentēs.	οἱ μὲν ἄρχοντες συγγνώμονες ἔστωσαν.
Quī pārent, obsequentēs,	οἱ δὲ ἀρχόμενοι ὑπήκοοι,
Et ad vectīgālia atque cēnsum prōmptī.	καὶ ἀποδοῦναι τέλος καὶ τῑμὴν πρόθῡμοι καὶ ἕτοιμοι.
Utrīque cōnstantēs *in bonō.*[2]	ἀμφότεροι βέβαιοι ὄντες ἐν τῷ καλῷ καὶ ἀμετακῑ́νητοι.
Herus probus probātur.	ὁ δεσπότης χρηστὸς ἐπαινεῖται.
Acerbus reprehenditur.	ὁ δύσκολος ψέγεται.

Fīdus subditus nōn premātur, nec pūniātur.	ὑπήκοος πιστὸς μὴ πιεζέσθω, μηδὲ κολαζέσθω.
Prīnceps est minor atque dux.	ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ἡγεμόνος ἥσσων ἐστίν.
Ambō cæsare īnferiōrēs sunt.	ἄμφω δὲ τοῦ αὐτοκρᾱ́τορός εἰσι μείονες.
Comes major quam bārō.	ὁ σᾰ́τρᾱ́πης μείζων τοῦ δῠνάστου.
Nōbilis eques īnsignibus dōnātus.	ὁ εὐγενὴς ἱππεύς ἐστι τῆς εὐγενείας σήμασι δωρηθείς.
Hērōs vincit omnēs.	ὁ ἥρως κρᾰτεῖ πάντων.
Pāx est prōrsus optanda.	ἡ εἰρήνη πάντως εὐκτή,
Bellum est perniciōsum.	ὁ δὲ πόλεμος κατᾱ́ρᾱτος, οἱονεὶ ὀλέθριος,
Nisi cum hostis arcendus est.	πλὴν εἰ τὸν πολέμιον ἐκ τῆς χώρας ἐξελαύνειν ἐστίν.
Mīlitēs merent stīpendia,	οἱ στρᾰτῐῶται καταγρᾰφθέντες μισθοῦ στρατεύονται,
Clipeīs, hastīs, atque clāvīs pugnant ac prælīantur.	ἀσπίσι, δόρασι καὶ κορύναις μᾰχόμενοί τε καὶ ἀγωνιζόμενοι.
Tubæ et cornua in castrīs clangunt,	αἱ σάλπιγγες καὶ τὰ κέρᾰτα [κέρα] ἠχοῦσιν ἐν τῷ στρᾰτοπέδῳ.
Tympana sonant.	τὰ τύμπᾰνα περικτῠπεῖ.
Vēxilla ēriguntur.	τὰ σημεῖα ἀείρεται.
Bombardās displōdunt.	τὰ πῠραυλικὰ ὄργανα διακροτοῦσι.
Ex arcubus jaciunt sagittās.	τοὺς ὀϊστοὺς καὶ τὰ βέλη τοῦ τόξου ἐξᾰκοντίζουσι.
Gladiīs vāgīnā ēreptīs	τὰ ξῑ́φη γυμνώσαντες

dīmicant.	διᾰγωνίζονται.
Armīs sē dēfendunt.	τοῖς ὅπλοις ἀμῡ́νονται τοὺς ἐπιτιθέντας.
Tormentīs arcēs expugnant.	αἱ ἀκροπόλεις καὶ τὰ ἐπιτειχίσματα πολῐορκοῦνται, καὶ τοῖς τειχώμασι καταπολεμοῦνται, καὶ ᾰ̔λίσκονται.
Revertuntur cum prædā atque victōriā *et triumphantēs trophæa ērigunt.*[2]	οἱ νῑκήσαντες μετὰ λείας καὶ σῡ́λης ἀναχωροῦσι, καὶ θρῐαμβεύοντες θρῐ́αμβον, τροπαῖα ἱστᾶσι.

1 Abest a textū Latīnō.

2 Frequentius *ad* vel *in ædem.*

Caput Septimum.
Dē Virtūtibus.
Κεφάλαιον τὸ ἕβδομον.
Περὶ τῶν ἀρετῶν.

Virtūtēs sectāre,	σπούδαζε περὶ τὰς ἀρετάς,
Vītā vitia quæ lēx vetat.	φεῦγε τὰς κᾰκίας, ἃς ἀπαγορεύει ὁ θεσμός.
Nē ā lēge discesserīs, sed permanē in eā.[1]	μὴ παράβαινε τὸν νόμον, ἀλλ’ ἔμμενε αὐτῷ.
Patrāns flāgitia, est scelestus nēquam.	ὁ δεινὸν καὶ σχέτλιον ἄγος, μῖσος, ἢ ἀσέβημα πράσσων [ἐργαζόμενος] μῐᾰρὸς καὶ λῑπόνηρός ἐστιν.
Intereā, ut prūdēns sīs, prōspice fīnem,	ἐν τῷ μεταξὺ εἰς τὸ εἶναι φρόνιμον, προόρα[3] τὸ τέλος,
Aspice media,	ἐπίβλεπε τὰ μέσα,
Attende occāsiōnī.	πρόσεχε τῷ καιρῷ.
Prætereā, occipe nihil temere,	πρὸς τούτοις ἐπιχείρει οὐδὲν εἰκῇ.
Dēlīberā diū.	βουλεύου πολὺν χρόνον.
Festīnā lente.	σπεῦδε βρᾰδέως.
Rūmōrī nē crēdas,	τῇ φήμῃ [τῷ θρῦλῳ] μὴ πίστευε.
Arcānum nē vulges.	τὰ ἄρρητα μὴ διασκέδαζε. [διαθρῦλει.]
Quod ignōrās nē affirmes aut neges.	τὰ ἀγνοούμενα *μήτε κατάφαθι, μήτε ἀπόφαθι.*[4]
Interrogā potius.	ζήτησον [ἐρώτησον]

	μᾶλλον.
Ēsto temperāns.	ἴσθι σώφρων.
Quum ēsūrīs, ēde,	πεινῶν *ἔσθιε,*[5]
Quum sītis, bibe,	διψῶν πῖνε,
Præsertim in convīviō.	ἄλλως τε καὶ ἐν συμποσίῳ.
Heluōnēs helluantur, vorant et pōtant.	ὁ γαστρί̆μαργος κραιπᾰλίζει, βροχθίζει, καὶ οἰνοποτεῖ.
Prandium et cēna tibi sufficiant,	τὸ ἄριστον καὶ τὸ δεῖπνόν σοι ἀρκείτωσαν,
Jentāculum et merendam nē cūrā.	τοῦ δ’ ἀκρᾱτίσματος καὶ τοῦ προδείπνου [τοῦ δειέλου] ἀ̆μέλει.
Jejūnāre aliquandō expedit.	συμφέρει ποτὲ νηστεύειν.
Sōbrius nōn est ēbrius.	ὁ νήφων [ὁ νηφᾰ́λιος] οὐδέποτε μεθῠ́ει. [μεθῠ́ων ἐστίν.]
Ēsto castus, Gere tē pudīcē.	ἴσθι ἁγνός, καὶ σωφρόνει.
Ēsto modestus, Nōn procāx.	ἐμμετρίαζε, τῆς τε ὑπερβολῆς καὶ τῆς ἐλλείψεως ἀπεχόμενος.
Taciturnus, Nōn loquāx.	ἴσθι εὐμενὴς καὶ σῑγηρός, μὴ λαιδρὸς [λαβρόστομος] μηδὲ σπερμολόγος.
Vōs juvenēs, colite senēs.	ὦ̆ νέοι, σέβεσθε τοὺς γέροντας. [πρεσβῠ́τας.]
Manifēsta nārrā,	τὰ δῆλα [φᾰνερὰ] εἴπατε [φράζετε] καὶ διηγεῖσθε,
Sēcrēta susurrā,	τὰ ἀπόρρητα μύζετε,
Occulta cēlā.	τὰ ἀπόκρῠφα κρύπτετε, [κεύθετε,]
Ignōta mīrāre.	τὰ ἄγνωστα

	θαυμάζετε.
Quum quis loquitur,	ἄλλου λᾰλοῦντος
tacē,	σῐωπᾶτε, [σῑγᾶτε,] καὶ
Nē interpellā[2] alterum.	μὴ ἐγκόπτετε αὐτόν,
Quum tibi quid dīcit	λέγοντος δὲ ὑμῖν τι,
auscultā,	ἀκροᾶσθε,
Quum quid jubet,	τὶ δὲ προστάττοντος
obtemperā.	[κελεύοντος] πείθεσθε
	αὐτῷ.
Nōlī tē jactāre *dē*	οὐδεὶς γαυριάτω ἐπὶ τῇ
secundā fortūnā,[2]	εὐτυχίᾳ αὐτοῦ,
Nec sīs arrogāns aut	μηδὲ ᾰ̓λαζὼν ἢ
superbus.	ὑπερήφᾰνος ἔ̆στω.
Bona fāma est ingēns	ἡ εὐφημία κῦδος
glōria,	ᾰ̓γλᾰόν ἐστι,
Et appendix fēlīcitātis.	καὶ προσθήκη τῆς
	εὐδαιμονίας.
Hanc amāre est fās,	ταύτην ἀγαπᾶν θέμις
	[δῐ́καιόν] ἐστιν,
Spernere nefās.	ἀλλ’ ὀλῐγωρεῖν αὐτῆς
	ἀθέμιτον. [ᾰ̓δῐκον.]
Omnibus estō comis,	φῐλοφρονοῦ [ῐ̓́σθι
	φῐλόφρων] ᾰ̔́πᾱσιν,
Nēminī blandus.	αἱμῠ́λος οὐδενί,
Adūlātor est odiōsus.	ὁ γὰρ κόλᾰξ ἀπεχθής.
Licet interdum jocārī,	ἔ̆ξεστιν ἐνίοτε παίζειν,
Sed urbānē.	ἀλλὰ μέτ’ εὐτρᾰπελίας.
Rīdēre etiam licet,	ἔ̆ξεστι καὶ γελᾶν, ἀλλὰ
Sed nōn cachinnāre.	μὴ καγχάζειν.
Vexāmus jocō,	συνᾰγωνιζόμεθα αὐτοὶ
	ἑαυτοῖς χωρὶς
	σπουδῆς,
Taxāmus sēriō,	καθαπτόμεθα ἄ̆λλων
	μετὰ σπουδῆς,
Increpāmus	ἐπιτῑμῶμεν τοῖς
quōmodocunque.	ᾰ̔μαρτᾰ́νουσιν
	ὁπωσδήποτε.
Frūgālis contentus est	ὁ αὐτάρκης ὀλῐγαρκής,

paucīs,	
Avārus est parcus,	ὁ φῐλάργῠρος φειδωλός,
Līberālis largus.	ὁ ἐλευθέριος δαψιλὴς καὶ εὐεργετικός.
Dīves fatuus fīdit Deō in cōpiā,	πλούσιος ὁ μωρὸς πέποιθε θεῷ ἐν τῇ εὐπορίᾳ,
Diffīdit in inopiā,	ἀπειθεῖ αὐτῷ ἐν τῇ ἀπορίᾳ,
Deī adjūtōris auxiliō abūtitur.	τῇ θεοῦ βοηθοῦ βοηθείᾳ ἀποχρώμενος.
Jūstus appetit nihil aliēnī.	ὁ δῐ́καιος ἀλλοτρίου οὐδενὸς ἐπιθῡμεῖ,
Fūrārī turpe est.	τὸ κλέπτειν αἰσχρὸν νομίζων.
Quod quis petit mūtuō dā *sine pignore et magnō fænore.*[2]	ὅ, τι ὁ ἀπορούμενος δᾰνείζεται, δᾰ́νειζε ἄνευ ὑποθήκης καὶ μεγάλου τόκου.
Quod mūtuō accēpistī redde.	ὀφειλέτης δ’ ὤν, ἀπόδος τὸ δᾰ́νειον.
Quod prōmīsistī præstā.	ὅσα ἐπηγγείλω τῷ λόγῳ, τῷ ἔργῳ ποίει. [τὰς ὑποσχέσεις ἐπιτέλει.]
Quum egēs, nē pigeat poscere;	δεόμενός τινος, μὴ κατόκνει αἰτεῖν,
Quum datur, nē pudeat sūmere;	μηδ’ αἰσχῡ́νου λαβεῖν, ἡνῐ́κᾰ δίδοται.
Quum impetrāstī, age grātiās.	ἐπιτυχὼν δέ, οὗ ἐδεήθης, εὐχᾰρίστει.
Fūr pendat fūrtum,	ὁ κλέπτης ἀποδιδότω τὸ κλέμμα,
Aut pendeat in patibulō.	ἢ κρεμάσθω ἐκ σταυροῦ.
Pœnā sānē dignus est.	τῆς τῑμωρίας δὴ ἄξιός [ἀξιόποινός] ἐστι.

Dōnum grātīs datur,	τὸ δῶρον δωρεὰν [προῖκα] δίδοται,
Præmium prō officiō.	τὸ ἆθλον [γέρας] ἀντὶ εὐεργετήματος,
Mercēs prō meritō.	ὁ μισθὸς ἀντὶ τῆς ὑπουργίας.
Pusillanimis nōn est fortis:	ὁ μικρόθῡμος [μικρόψῡχος] οὐκ ἂν εἴη ἀνδρεῖος·
In prōsperīs effertur.	τῇ γὰρ εὐτῠχίᾳ
In adversīs trepidat ac tremit,	ἐπαίρεται, ἐν τῇ δὲ δυστῠχίᾳ τρέμει καὶ φρίσσει,
Ānxius est et dēspērat salūtem.	ἀθῡμεῖ καὶ ἀπελπίζει τὴν σωτηρίαν.
Tū autem medium tēte gere.	σὺ μέσον δὲ σαυτὸν φῠ́λασσε.
Nec in prōsperīs suprā modum lætus, nec in adversīs summopere dolēns.[2]	καὶ μήτ’ εὐτῠχῶν ἴσθι περιχᾰρής, μήτε δυστῠχῶν περίλῡπος.
Tū ēsto ad operās alacris.	πρόθῡμος ἴσθι πρὸς ἐργᾰσίαν.
Ōtia linque ignāvīs.	τὴν σχολὴν λεῖπε ἢ συγχώρει τοῖς ῥᾱθῡ́μοις.
Sī quid vīs cōnārī,	*εἰ βούλει πειρᾶσθαί τι,*
dēbēs prius contārī.	*δεῖ σε πρῶτον ἐξετάζειν.*[6]
Et tunc rem aggredī,	καὶ τότε ἐγχείρει,
Nec amplius cūnctārī.	μηδὲν ἀναβαλλόμενος.
Fortūna est incōnstāns,	ἡ τῠ́χη ἄστᾰτός ἐστιν,
Adfert miserōs cāsūs,	ἀτῠχήματα πολλὰ ἐπιφέρουσα,
Quōs patiēns patitur,	ἅπερ ὁ καρτερὸς καρτερεῖ,
Etiamsī gemat, fleat, plōret.	εἰ καὶ στενάζει, κλαίει καὶ ὀδῡ́ρεται τὴν

	συμφοράν.
Cohibē īram,	κάτεχε τὴν ὀργήν,
Dēlinquentī parce,	φείδου τοῦ ἐξᾰμαρτᾱ́νοντος,
Dēprecantī ignōsce.	σύγγνωθι τῷ παραιτουμένῳ,
Læsit tē quis?	βλαπτόμενος μὲν τῷ
Condōnā eī culpam.	βλάψαντι ἄφες τὰ ἁμαρτήματα.
Offendistī tū aliquem?	βλάψας δʼ ἄλλον
Pācā et plācā illum;	ἱλᾱ́σκου καὶ διάλλασσε αὐτόν,
Exōrā ut dēsinat īrāscī.	κάμψον, ἵνα παύηται ὀργιζόμενος.
Injūriās tolerāre satius est quam ulcīscī.	ἀδῐκεῖσθαι ἢ ἀδῐκεῖν καὶ τῑμωρεῖν τὰς ἀδῐκίας αἱρετώτερον.
Malignus maledīcit,	ὁ λοίδορος λοιδορεῖ,
Stolidus minātur.	ὁ ἀνόητος ἀπειλεῖ.
Superiōribus estō obœdiēns,	τοῖς μὲν κρείττουσιν [ὑπερτέροις] εὐπειθὴς ἴσθι,
Aequālibus officiōsus,	τοῖς δʼ ἴσοις ἐπιεικὴς θερᾰπευτικός,
Īnferiōribus affābilīs.	τοῖς δʼ ἐλάσσουσιν εὐπροσήγορος καὶ πρᾶος.
Et eris omnibus amābilis.	οὕτω φιλητὸς ἔσῃ καὶ ἀ̆ρέσεις ἅπᾱσι.
Et placēbis omnibus.	
Quīcumque hūmānus est, obviōs salūtat,	πᾶς ἐντευκτικὸς [φῐλάνθρωπος] ἀσπάζεται τοὺς ἀπαντῶντας.
Salūtantēs resalūtat,	τοὺς ἀσπαζομένους ἀντασπάζεται,
Interrogantibus respondit,	τοῖς ἐρωτῶσιν ἀποκρῑ́νεται,
Postulantibus porrigit,	τοῖς αἰτοῦσι χεῖρα

	ὀρέγει σωτήριον,
Egēnīs et pauperibus opitulātur,	ἄλλους, μᾰ́λιστα δὲ τοὺς ἀπόρους καὶ πένητας, ὠφελεῖ,
Mæstōs sōlātur (cōnsōlātur),	τοὺς ἐπιλῡ́πους παραμῡθεῖται,
Ignārōs īnfōrmat,	τοὺς ἀγνοοῦντας [ἀνεπιστήμονας] διδάσκει,
Cōnsiliī indigentēs cōnsulit.	τοῖς ἀμηχανοῦσιν συμβουλεύει τὰ βέλτιστα.
Invidet nēminī,	οὐδενὶ φθονεῖ τῶν ᾰ̓γᾰθῶν,
Favet omnibus.	ἀλλ’ εὔνους ὢν πᾶσι χᾰρίζεται.
Vērāx studet vēritātī,	ὁ ᾰ̓ληθὴς περὶ τὰ τῆς ᾰ̓ληθείας σπουδάζει.
Mendāx mentītur.	ὁ ψεύστης πολλὰ ψεύδεται.
Amīcus dīligit, Inimīcus ōdit.	ὁ φῐ́λος φῐλεῖ, ὁ ἐχθρὸς μῑσεῖ.
Dolōsus suspicātur et dēcipit.	ὁ πανοῦργος δολερὸς ὑποπτεύει καὶ ἐξᾰπᾰτᾷ πάντας.
Sincērus nōn fallit,	ὁ δὲ εὐγνώμων μηδένα σφάλλει,
Pūrē et sincērē cūncta agēns.[2]	ἀδόλως καὶ ἀκιβδήλως σύμπαντα πράσσων.
Socius adstat (astat) et juvat,	ὁ ἔτης παρίσταται καὶ ἐπικουρεῖ,
Sodālis collūdit.	ὁ ἑταῖρος συμπαίζει,
Comes comitātur.	ὁ ἀκόλουθος παρᾰκολουθεῖ καὶ παραπέμπει.

1 Abest a textū Latīnō.

2 Sic Pl. Am. 800. Tamen, secundum grammaticōs, melius *nē interpellāverīs* vel *nōlī interpellāre.*

3 καὶ *[προόπτου]* ἐν τῷ Ἑλληνικῷ ὕφει.

4 *μήτε κατάφησον, μήτε ἀπόφησον ἐν* τῷ Ἑλληνικῷ ὕφει.

5 *φάγε ἐν* τῷ Ἑλληνικῷ ὕφει.

6 ἄπεστι τοῦ Ἑλληνικοῦ ὕφους.

Conclūsiō.	**Ὁ ἐπίλογος.**
Multane supersunt?	οὐχὶ πολλὰ ἔτι λοιπά ἐστιν;
Pauca admodum putō,	ὀλῐ́γιστα, ὡς ἐγῷμαι,
Ecce ultimus titulus.	ἰδοὺ τὸ ἔσχᾰτον κεφᾰ́λαιον.
Nam hoc Vestibulum est tantum exōrdium,	τοῦτο γὰρ τὸ πρόθυρον προοίμιόν ἐστι μόνον,
Cui nōn prōlixō esse convenit.	ᾧπερ οὐ προσῆκον μακρῷ εἶναι.
Venīmus ergō ad clausulam.	ἀφικνούμεθα οὖν ἐπὶ τὸ πέρᾰς.
Vīta trānsit velut umbra.	ὁ βίος παρέρχεται τῆς σκῐᾶς ἢ πομφόλῠγος δῐ́κην.
Quicquid nātum est moritur.	πᾶν γεγονὸς ἀποθνῄσκει.
Omnia sunt vāna.	μᾰ́ταια τὰ πάντα.
Ō peccātor! mors tē dēvorābit.	ὦ ἁμαρτωλέ, ὁ θᾰ́νᾰτος ἀνακάψει *[καταπῑ́εται]*[2] σε,
Tandem ībis in sepulchrum,	τελευταῖον ἐξενεχθήσῃ [ἐκκομισθήσῃ] νεκρὸς εἰς τὸν τᾰ́φον,
Ē lūce in tenebrās.	ἐκ τοῦ φωτὸς εἰς τὸ σκότος.
Tū proinde quisquis es,	σὺ οὖν, ὅστις ἂν εἴης,
formīdā īnfernum,	φοβοῦ τὸν ᾅδην,
Dēsīderā cælum.	ἐπιπόθει τοῦ οὐρᾰνοῦ.
Peccāre nōlī, nē pereās.	μὴ *ᾰ̓λῑ́ταινε*,[3] ἵνα μὴ ἀπολλύῃ.
Hīc subsistimus, nec addimus plūs.	ἐνθᾰ́δε ἐπαναπαυόμεθα, οὐ προστιθέντες οὐδέν.
Acquiēsce lēctor,	ἐπαναπαύου ὦ ἀναγνῶστα,
Reliquā reperiēs	τὰ λοιπὰ εὑρήσεις

ōrdine,	ἐφεξῆς,
Jānuam ingressūs.	εἰσελθὼν τὴν θῦ́ραν.
Antequam abeās,	πρὶν ἀπελθεῖν οὕτως
Ita ōra:	εὔχου·
Miserēre nostrī,	ὦ σῶτερ πᾰνᾰ́ριστε
Benignē Salvātor,	Ἰησοῦ Χριστέ,
Iēsu Chrīste.	ἐλέησον ἡμᾶς.
Dā scientiam,	δὸς ἐπιστήμην,
Dā pietātem,	δὸς εὐσέβειαν,
Dā pācem,[1]	δὸς εἰρήνην,
Dā beātitūdinem,	δὸς μᾰκᾰριότητα,
Benedictē in sæcula	εὐλογητὲ εἰς τοὺς
sæculōrum. Āmēn.	αἰῶνας τῶν αἰώνων.
	ἀμήν.

1 Abest a textū Latīnō.

2 *[καταπιεῖ]* ἐν τῷ Ἑλληνικῷ ὕφει.

3 *ᾰ̓λῑ́τει* ἐν τῷ Ἑλληνικῷ ὕφει.

Rerum index. Περιεχόμενα